National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library Bibliothèque Nationale
FEB 28 1979
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

P103/A/20/6.

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

RAHVUSVAHELINE LASTE AASTA

Nr. 15 (2554) XXVIII aastakäik — Neljapäeval, 22. veebruaril 1979 — Thursday, February 22, 1979 — Üksiknumbri hind 40 senti

Hiina väed jatkavad Vietnamis edasitungi

Esialgsed teated hiinlaste tagasitõmbumisest osutusid ekslikeks

HONG KONG — Hiina ja Vietnami võitluste käigu kohta on viimaste päevade kestel avaldatud vastukäivaid teateid. Mõnede teadete kohaselt on hiinlased lõpetanud oma vägede edasitungi ja tõmbuvad tagasi Hiina—Vietnami piirile, kuna teiste andmete kohaselt jatkuvad vihased võitlused ning hiinlased üritavad uute Vietnami alade vallutamist. Ohvrite arv mõlemal pool on suur ning hiinlaste andmetel on Vietnam kaotanud surnute ja haavatutena juba 10.000 meest. Tundub, et andmed hiinlaste taandumisest ei vasta tõele ning et nende pealetung jatkub endise ägedusega.

Sõjategevuse kohta on raske saada selget ülevaadet, kuna kommunistlikud võimud keelduvad erapooletute maade ajakirjanike laskmisest võitluste piirkonda ning nende oma informatsioon on sihilik ja erapoolik.

Mõlemad pooled ülistavad oma vägede edu ja vallutusi, mis sageli on tõest väga kaugel.

Teisipäeval ja kolmapäeval võitlustandrilt saadud andmete põhjal võib siiski oletada, et esialgsed teated hiinlaste tagasitõmbumisest ei vasta tõele ning et Hiina armee, mille koosseisu arvestatakse 150.000 mehele, jatkab raske kahurväe toetusel Vietnami põhjapiirkondades laial rindel oma pealetungi.

Hiinlastel õnnestus vallutada ka suuremat Vietnami piiriäärset linna Lao Cai'd, milleks tehti ettevalmistusi raskekahurite tulega.

Hiina välisministeerium eitas Pekingis teateid, millede kohaselt Hiina välisministri abi Ho Ying on maininud, et Hiina hakkab oma vägesid tagasi tõmbama lähtepositsioonidele. N. Liidu kommunistliku partei keskkomitee häälekandja „Pravda" mainib, et Hiina ja Ühendriikide vahel valitsevad suured lahkhelid Hiina sissetungi pärast Vietnami. Samal ajal aga mainis president Carter Atlantas peetud kõnes, et Ühendriigid ei sekku kahe Aasia riigi — Vietnami ja Hiina — sõjalisesse konflikti.

Eeloleval laupäeval, 24. veebruaril, möödub 61 aastat Eesti Vabariigi ja Eesti iseseisvuse väljakuulutamisest, millist päeva tähistatakse kogu vabas maailmas eestlaste aktustega, kokkutulekutega ja jumalateenistustega. Vabas Eestis toimus sel päeval suuremates keskustes sõjaväe paraade, milledest suurem oli pealinnas Tallinnas. Käesoleval seni avaldamata fotol näeme president K. Pätsi koos sõjavägede ülemjuhataja kindral J. Laidoneriga 1937. aasta Vabariigi aastapäeval Tallinnas paraadi vastu võtmas.

Khomeini hoiatab kommuniste

Punased nõuavad endile suuremaid õigusi Iraani juhtimisel

TEHERAN — Ajatollah Khomeini ja kommunistide kontrolli all oleva Rahva Fedayeen'i (Fedayeen tähendab araabia keeles võitlejat) vahel on puhkenud tõsised lahkhelid, kuna Khomeini nimetas kommunistlikke geriljasid avalikult „islami vastasteks oportunistideks". Khomeini kinnitas ühtlasi, et ta ei võta vastu Rahva Fedayeen'i esindust, kes kavatseb organiseerida suuremat meeleavaldust, et nõuda endale suuremaid õigusi ja võimupiire Iraani valitsemiseks.

Iraani revolutsioonilise valitsuse ringkondadest mainitakse, et valitsus nõuab Marokost välja shahh Mohammed Reza Pahlavi, kes peab vastutust andma oma kuritegude eest. Shahh viibib teavasti Marokos kuningas Hassani külalisena.

Shahh saabus Marokosse suurel tema käsutuses oleval reisilennukil, mille lennuki meeskond möödunud teisipäeval Marokos Marrakeshi lennuväljal üle võttis ja Teherani tagasi toimetas.

Iraani sõjaväe uueks staabiülemaks on nimetatud kindral Mohammed Vali Charni, kes märkis ajakirjandusele, et olukord sõjaväes ei ole ikkagi veel stabiliseerunud ning sõjaväelaste ridades on märgata rahutut meeleolu.

Ta ütles ühtlasi, et puhastusoperatsioonid sõjaväe juhtkonnas jatkuvad kuid kui sõjalised jõud selle all liiga palju kannatavad, siis ohustab see Iraani iseseisvust ja territoriaalset puutumatust.

Toronto Eesti Rahvatantsijate Rühm „Kungla" tähistas möödunud laupäeval oma tegevuse 30. aastapäeva lühikese aktusliku osaga ja sellele järgneva rahvatantsulavastusega „Tedrekünka tütred". Pildil moment avamisest: „Kungla" esimees Toomas Kütti kõnelemas, temast vasakul lipuvalves Elo Valdsaar, Paul Kängsepp ja Ingrid Kütt. Foto: Vaba Eestlane

Eesti lipp heisatakse Raekoja ees pidulikult

Vabariigi aastapäeva puhul heisatakse Toronto Raekoja ees reedel, 23. veebruaril kell 10 homm. pidulikult Eesti lipp, mis jääb lipumasti lehvima Vabariigi aastapäevaks. Lipuheiskamise tseremooniaks on oma kaasabi lahkelt annud Toronto linnavolinik Tony Ruprecht, kes on saatnud eesti seltskonna esindajale Vabariigi aastapäevaks soojasõnalise isikliku tervituse. paludes neid koguneda lipuheiskamisele. Lipuheiskamiseks kogunetakse reedel kell 9.45 Raekojas linnavolinik Tony Ruprechti kabinetis.

Jaht spioonidele Lääne-Saksamaal

BONN — Pärast seda kui Ida-Saksamaa julgeolekuteenistuse ülemleitnant Werner Stiller koos abikaasa ja lapsega Ida-Berliinist Lääne-Berliini põgenes ja Lääne-Saksamaa politseivõimudele kommunistlike agentide kohta andmeid andis, on Lääne-Saksamaal teostatud terve rida arreteerimisi. Politsei on arreteerinud üheksa kahtlusalust, kuna kolm tagaotsitavat on põgenenud ning nähtavasti siirdunud Ida-Saksamaale. Arreteeritute hulgas on ka üks ajakirjanik ja terve rida isikuid, kes on seotud Lääne-Saksamaa energia probleemidega.

Rodeesia võitluslennukid pommitavad terroristide baase

SALISBURY — Rodeesia võitluslennukid pommitasid juba teist korda kolme päeva jooksul Mosambiikis asuvaid mustade terroristide laagreid. Arvatakse, et need rünnakud on tihedalt seotud aprillis Rodeesias toimuvate valimistega, millega tahetakse võim valgetelt üle anda mustadele. Rodeesias sõjajõudude ülemjuhataja kindral Peter Walls mainis, et tema sõjajõud opereerivad ka väljaspool Rodeesia piire, et kindlustada valimiste korraminekut.

„Teie peale on pandud suuri lootusi..."

Toronto Eesti Seltsi Täienduskool tähistas Eesti Vabariigi aastapäeva — Käesoleval aastal 38 kooli lõpetajat

Esmaspäeva õhtul kogunes T.E. Seltsi Täienduskooli pere koos oma vanematega Eesti Maja suurde saali tähistamaks Eesti Vabariigi 61. aastapäeva. Õpilaspere kogunes lavale, kus nad peale kooli lipu sissetoomist laulsid lipulaulu, vandudes elada isade maale.

Õpilaskoor laulis Lydia Aruvalla juhatsel hoogsalt ja kõlavalt „Veel kõlab meie laul" ja „Sind armastan, Eesti", misjärel koolijuhataja H. Ründva ütles avasõna, kuna koolikomitee esimees H. Lupp polnud saanud haiguse tõttu kohale tulla. Koolijuhataja avaldas oma heameelt, et lastevanemad tähistavad koos lastega Eesti Vabariigi 61. aastapäeva ja moodustavad suure eesti pere, kel on ühine minevik, olevik ja ühine tulevikusoov.

Mel on ühine võitlus oma vaenlase, kommunistliku Venemaa vastu.

See ei karda meie autosid, ilusaid majutega kiireid mootorpaate, kuid see kardab eesti vaimu, mis on meie organisatsioonides, meie kokkutulekuil nagu tänane. Ta kardab eriti teid, kes räägite eesti keelt, kes teavad oma maast ja rahvast ning tunnevad ülekohut, mis meie maale tehtud. Ta loodab, et kustuksime võõra rahva hulka, aga „Veel kõlab meie laul", me elame ja nõuame õigust, seda mis kuulub meile, et vaenlane taganeks meie isamaa ilusast rajast, nagu ütlesid teie vanavanemad, kui nad 61 aastat tagasi Eesti eest võitlesid.

Aktusekõne pidas skm Ermi Soomet, öeldes noortele, et tänasel päeval pühitseme Eesti Vabariigi 61. sünnipäeva. See sünnipäev on tulnud päevast, mil eesti rahva juhid kuulutasid välja, et nüüd on Eesti riik vaba. Aga naabrid ei aktsepteerinud seda ja tuli võidelda selle vabaduse eest.

Sini-must-valge on eesti rahvus- ja riigilipp. Seal aga kuhu see lipp kuulub, ei tohi see praegu väljas ega toaski olla, vaid seda tahetakse igati surmata.

Tallinnas on suur loss — Toompea, kus olid iseseisvuse ajal valitsuse asutused ja kus valvet pidas sõjaväeline vahtkond. E. Soomet rääkis, et temagi oli sõjaväeteenistuses olles kaks kuud teeninud vahipataljonis ja on korduvalt roninud Pika Hermani torni hommikul lippu heiskama, päikseloojakul seda langetama. Eestis oli seisukoht, et kelle lipp seal lehvib, see valitseb ka maad. 1940. a. oli ta töökoht jälle Toompea lossis. Kord veidi kauemaks tööle jäädes peeti ta uute võimumeeste poolt kinni ja ta oli tunnistajaks sellele, kui vahtkond pidi oma relvad ära andma ja üks äravõtjate käsilasi tõi Eesti lipu tornist alla.

Ta seadis küsimuse: mis on Eesti Vabariik ja seletas, et selles on kolm elementi. Esimeseks maaala, mis on esimeseks tingimuseks; teiseks rahvas, kes suures osas praegu on veel kodumaal ja kolmandaks valitsus; Eesti on mitme riigi poolt veel juriidiliselt tunnustatud. Pöördudes noorte poole ta esitas küsimuse: miks olete täna siin? Ja seletas, et teie vanemad on osalt juba väljaspool kodumaad sündinud. Kui nad tahavad, et oleksite üks lüli sellest rahvast kuhu nad kuuluvad ja et rahvas elaks edasi.

Te peate teadma, mis on Eesti ja tundma eesti keelt.

Teie peale on pandud lootusi. Vanemad tõid sealt maalt vaimsuse, nüüd on tähtis, et see vaimsus edasi püsiks. Teie vanemad tahavad teist kasvatada tugevaid isiksusi, et te mitte ei kaoks siinsesse massi, sest ükskord tuleb see aeg, mil vabadus saabub Eestile. Ükski suurriik pole igavesti püsinud. Ta lõpetas oma kaasahaarava kõne sõnadega, mis kirjutatud Tallinna raekoja ukse kohale: Õigus jääb püsima, õigust ei saa maha tallata.

Järgnevalt kinnitasid õpetajad Anne Saks ja Hella Leivat igale lõpuklassi õpilasele rinda hõbedase koolimärgi.

Tänavu on kooli 27. lend kuhu kuulub 38 lõpetajat.

Tähestikulises järjekorras tulid Leonhard Abe, Mark Holmberg, Kalli Hubel, Cindy Härm, Mihkel Jürima, Karin Jürman, Monika Kask, Karl Konze, Allan Kruuv, Anne Käärid, Mart Laagus, Glen Leis, Toomas Loite, Kristi Lüdig, Desiree Medri, Allan Meiusi, Allan Moks, Johan Moks, Maimu Nõmmik, Robert Paju, Toomas Palo, Paul Pede, Sara Pihel, Elina Pilvet, Selina Reiman, Robert Roosipuu, Ellen Ruberg, Ronnie Saarna, Kristina Sermat, Peter Sommer, Erik Spirka, Martin Sõmermaa, Leo Säägi, Tomas Säägi, Glifford Süld, Erik Tallmeister, Monika Tamm ja Lisa Vähi märke saama, mille lõpul koolijuhataja H. Ründva ütles: „Hoidke seda märki ja hoidke au sees!"

Aktus lõpetati Eesti hümniga, mille järel jagati õpilastele kätte I poolaasta tunnistused.

E.V. AASTAPÄEVA JUMALATEENISTUS

24. veebruaril kell 6 õ. Vana Andrese kirikus

Laulab koguduse segakoor, solist AVO KITTASK

Pärast jumalateenistust AKTUS

Aktusekõne — ülempreester EMANUEL LEPIK ◦ Ettekandeid käesoleva aasta leerilastelt

KOHVILAUD — Kõik teretulnud!

EESTLASTE KESKNÕUKOGU KANADAS
korraldusel pühapäeval, 4. märtsil
kell 3 p.l. Eesti Maja suures saalis

SÕNASILD KODUMAALE 1979

koostöös Eesti Kunstide Keskusega ja teiste organisatsioonidega.

SÕNALISES OSAS esinevad: praost O. PUHM, aupeakonsul I. HEINSOO, EKN esimees U. PETERSOO ja abiesimees H. LUPP, Eesti Liidu Kanadas esimees A. TRUUVERT, Toronto Eesti Võitlejate Ühingu esimees A. KALA ja Eesti Skautide Maleva esindaja skm. E. ALEVE.

KONTSERTOSAS: Esimese Eesti Muusikakonverentsi võistluste talendid: EVI VALGE, ROSE-MARIE LINDAU, TARMO TENG ja JAAN MEDRI. ÕED LINDAUD ja PEETRI KIRIKU NOORTE KOOR „LOOTUS".

Eesti Kultuurfondi laureaatide ja stipendiaatide auhindade väljakuulutamine — PROF. JAAN TIMUSK ja STELLA KERSON

Pääse $3.—, pensionäridel $2.—.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $32.—, poolaastas $18.— ja veerandaastas $9.50, kiripostiga aastas $53.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $35.—, poolaastas $19.— ja veerandaastas $10.50. Kiripostiga USA-s: aastas $58.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.50.

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $69.—, poolaastas $34.50 ja veerandaastas $18.—.

Aadressi muudatus 40 c. — Üksiknumbri hind 40 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Võitleme 24. veebruari vaimus

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas läkitus

Praeguses ülimalt muutlikus maailmas järgnevad suured poliitilised sündmused üksteisele. Üle maailma laiali paisatud eestlastena jälgime praegust arengut suure huviga ja küsime — kuidas saaksime seda kasutada eesti rahva vabaduse taastamiseks?

Mitmed olukorrad on praegu alles kujunemisel, aga nad näitavad kindlasti ühte — et maailmapoliitilisel maiclaual ei ole midagi püsivat, vaid seisud muutuvad vastavalt jõudude vahekordadele. Selles üldises arenguprotsessis saame ka meie, vabaduses viibivad eestlased, oma asukohamaa kodanikena ühel või teisel teel kaasa rääkida.

Ka 24. veebruar ja Eesti Vabariigi sünd toimus olukorras, mis oli täis muutlikkust. Ei olnud siis teada, kuidas arenevad maailmapoliitilised sündmused. Kuid Eesti Vabariik loodi, Vabadussõda võideti, ja tulemuseks oli õitsev iseseisvuse aeg Eesti rahva ajaloos.

Vabas maailmas oleme eesti rahva vabaduse mõtte kandjaiks ja selle eest võitlejaiks. Selles võitluses ei seisa meie üksi. Möödunud aastal ühinesid viie Venemaa poolt vallutatud rahva esindajad, eestlastest põhjas kuni ukrainlasteni lõunas, et ühise aktsiooniga Liitunud Rahvaste kaudu nõuda Vene kolonjaalimpeeriumi lammutamist. See aktsioon on kälgus ja jätkub viie rahvuse koostööl üle maailma paljude valitsuste juures.

Meie rahvas okupeeritud kodumaal elab kommunistliku rezhiimi ängistuses. Ta elab ka ühte raskemat talve, kus ka igapäevase toidu saamine on probleemiks. Kuid kommunistlik rezhiim ei tunne halastust — ei lasta sisse ka väljastpoolt saadetavaid toitaineid sisaldavaid pakke, vaid saadetakse need tagasi.

Nii metsikult käitub rezhiim, kes samal ajal sissetoodud venelastega ehitab Tallinnast välismaailmale näitamiseks petliku ilmega vaateakent. Selle välisfassaadi ja pakutava kultuuri taga seisab aga masendav reaalsus: põhiliste inimõiguste puudumine, Eesti loodusvarade ja tööstusliku ning põllumajandusliku toodangu kolonialistlik ekspluateerimine, kontroll kultuurilise tegevuse üle, kogu rahva surve all hoidmine ja venelaste ülemvalitsus Eestis.

Kõneleme sellest vabale maailmale ja nõuame kaitset eesti rahvale. Nõuame rahvaste enesemääramise õiguse ja põhiliste inimõiguste rakendamist Eestis, nagu seda näevad ette Liitunud Rahvaste mitmesugused deklaratsioonid. Nõuame venelaste lahkumist Eestist ja Eesti Vabariigi õiguste taastamist.

Oleme Eesti vabaduse eest võitlejad 24. veebruari vaimus. Siis taastatakse kord jälle eesti vabadus ja iseseisvus.

Torontos,
veebruar 1979.

EESTLASTE KESKNÕUKOGU KANADAS

Tiina Tuvikene

Ma süütan küünla...

Ma süütan küünla su auks Isamaa ja olgu
Leegina võimas su süda — elava tulena kõikide Hinges.

Ses hõõguvas leegis näen Lembitu palet
Läbi uritulede urja võitlemaks vastu kurja jõudu
Nagu Kalev muistse maleva ees,

Või Ümeral mehi võidukas marsis, ümber
Kõrgpuude ahel kui mereselm.

Su kumas, leegitsev kodumaa süda, näen
Sõdureid pikas reas Paju ja Võnnu rajalt läbimas
Laasi, paljude nimed Jumala kirjas, märgitud
Eestimaa paasi.

Kumab leegi kullas kui koidus vaba õitsev
Maa, künkad, lausikmaa, pilverünkad, rukkipõllud
Ning karjamaad, liilede vaibad, õitest jaanikun
Vanikud.

Läbi koidukulla särab mehe nägu, kes kaua
Juhtinud vaba maad...
Taas leegib küünla nool mälestuspäeval
Kallil Isamaa eest, palves ja mures kummarda süda,
Et säraks nüüd Jumala pale kui tuli Moosese põõsast
Ja tõotaks me rahvale oma maad.

VABARIIGI AASTAPÄEVAKS 1979
VABA EESTLASELE

Seniavaldamata foto president K. Pätsist Eesti Vabariigi aastapäeva paraadil 1937. aastal. Vasakul kindral H. Brede.

Tartu ootamatu vabastamine 60 aasta eest

Soomusronglased vallutasid linna omaalgatuse korras

Eesti Vabadussõja algusest 30. novembrist 1918 alates oli Eesti rahvavägi sunnitud umbes kuu aja vältel taganema idast sisse tungiva punaväe eest. Vaenlane oli jõudnud Tallinnast 35 km kaugusele. 1919. aasta jaanuaris aga toimus otsustav pööre. Eesti valitsus ja sõjaväejuhtkond oli suutnud organiseerida mõjuva vastupanu, oli tulnud välisabi soome, rootsi ja taani vabatahtlike ning Inglise laevastikuüksuse näol. Ülemjuhataja Johan Laidoner andis käsu vastupealetungiks. 9. jaanuaril vabastasid soomusrongid Tapa. Oli kavatsus Narva suunas edasi tungida ja vabastada Virumaa. Selgus aga, et taganev punavägi oli purustanud sillad Kadrinas ja Rakvere ees. Ilma et kommunistid seda kavatsenuks, kujunes sildade purustamine põhjuseks Tartu kiirele vabastamisele.

Soomusrongid pidid nimelt nüüd Tapal ootama sildade parandamist. See ootamine ei meeldinud võitlusvalmidele soomusronglastele. Esimese Soomusrongi ülem kapten Karl Parts kuulis ka, et kommunistid on Tartus sooritanud inimeste tapmisi. Partsil tekkis nüüd mõte, et ehk just on Tartu vabastamiseks eriti kuna soomusrongidega Rakvere-Narva suunas liikuda ei sanud.

Kapten Anton Irv sõitis ligi 1. Soomusrongiga luurele lamsalu poole ja teated, mis ta tõi, olid soodsad.

10. jaanuari pärastlõunal ilustasidki nüüd 1. ja 2. soomsrong liikumist ja jõudsid ilma vahejuhtumiteta Tamsallu. Siit edasi liikudes tekkis kokkupõrkid punaväe üksustega, kuid jõu siiski Kiltsi jaama ja jätkati teed vaenlase rinde seljataga rakke jaama. Soomusronglastel innestus võtta rohkesti vange jasaada saagiks nii sõjavarustust kui ka toidumoona. 1. soomusrongsooritas luurekäigu Vägevani vaenlast kohtamata. Oli selge, et see koondab oma peajõud Tartu hoidmiseks.

Aimates eelseisvate lahingute raskust andis kapten Parts käsu soomusrongide tagasipöördumiseks Tapale.

Seal varustati ronge toitainete, laskemoona ja raudteematerjalidega, samuti kui töörlstadega, mida arvati vaja tulevat raudtee parandamisel.

Eriti mõtles Karl Parts Tartu eelsele Jänese sillale, mille purustamine takistanuks soomusrongide Tartusse jõudmist.

Tapalt sooritas kapten Parts veel sõidu Rakvere suunas, kuid selgus, et parandatakse alles Kadrina silda. Ka oli eesti rahvavägi koos soome vabatahtlikega Rakvere juba vabastanud ja jätkas rünnakut Narva suunas. mistõttu soomusrongide tegevus siin rindelõigus ei olnud kõige hädavajalikum.

12. jaanuari õhtul alustati sõitu Tartu suunas. 13. jaanuari lõuna paiku jõuti Jõgevale. Siin kohtus Karl Parts ootamatult leitnant Julius Kuperjanoviga, kes teatas, et tal on 60—70 meest püssidega, peale selle veel 250 meest Puurmani mõisas ilma relvadeta. Parts seletas kohe, et tal on sõjasaagiks võetud relvi ja laskemoona küllalt.

Need jagati välja ja Julius Kuperjanov koos oma meestega võeti rongile.

13. jaan. õhtul pärast ägedaid lahinguid vabastati Voldi ja selle ümbrus. Karl Parts oma mälestusteoses „Kas võit või surm" konstateerib: „Seega oli Tartu võti käes". Kommunistid olid Voldi lähedal Igavere külas mõrvanud 8 meest, nende hulgas vallavanem Kallas, vallasekretär Pung, Kaarina talu noorperemees jt. Hukkumisele oli määratud aga veel ligi 30 meest nagu mahajäänud tõendasid. Eesti vägede saabumine päästis nende elu.

Aksis olid aga veel punaväelased sees. Aksi vabastamisega seoses tuleks eriti märkida 16-aastast raudteelase poega nimega Mihkel Aren, kes koos paari mehega pimeduse katte all liikus vaenlase selja taha ja avas tule nende patarei pihta. Vaenlane sattus sellest segadusse ja taganes Tartu suunas.

Varsti vallutati ka Aksi kirikumõis, kus asusid üsna suured punaväe üksused.

Nüüd ei jäänud kommunistidel enam aega Jänese raudteesilla purustamiseks — asjaolu, mis mängis suurt osa Tartu vabastamise operatsioonis. Mihkel Aren langes hiljem Orava lahingus. Ta sai posthuumselt Eesti Vabadusristi.

Karl Parts kirjutas Voldi vallutamisega seoses: „Nõnda oli meil tervelt käes Tartu lukkraudteesild üle Emajõe".

Ettevaatlikult sõitsid soomusrongid üle silla ja kiirelt liikusid kahel pool raudteed dessandid. Vaenlane osutas vastupanu, kuid taganes siiski kogu aeg Tartu poole. Tee ääres oli rööbastelt välja jooksnud kaks telliskiviprügiga täidetud liivaplatvormi üksteise otsas.

Kommunistide soomusrong oli need allamäge Jänese silla poole eesti soomusrongile vastu saatnud.

Karl Parts kirjutab „Kas võit või surm" veergudel sel puhul järgmist:

„Ei saa ütelda, et see plaan oleks olnud halb. Olgu muuseas tähendatud, et vaenlased olid üldse head plaanimehed. Igasugused keerulised operatsiooniplaanid töötati sageli välja otse geniaalselt ja täpselt kuni viimase juuksekarvani. Teenides vene väes, tuli mul palju kordi kadestada vene ohvitsere ja nende andekust. Kuid vähe oli nende tarkade seas mehi, kes suutsid midagi läbi viia. Nii ka käesoleval juhtumil Tartu all. Plaan võis väga kena olla, kuid enne kui nad seda teostada said, olid „Tshuhnad" nende „kotkal" juba tiivakondid puruks peksnud. ja katkestatud sulgedega, nokk laiali, oli ta sunnitud põgenema.

Rutates olid punased oma ballastplatvormidele annud liig tugeva hoobi, mille tõttu need roobastelt välja hüppasid ja meile viga ei teinud".

Rasked lahingud vastasega tuli pidada Tähtvere pargis, mõisas ja selle ümbruskonnas, kus soomusrong nr. 1 dessandil õnnestus vaenlast lüüa.

14. jaanuaril umbes kell 13.30 jõudsid soomusrongid Tartu jaama. Karl Parts tegi nüüd kapten Oskar Luigale korralduse koos soomusrong nr. 3 dessandiga minna Toomemäele, kus kommunistid veel vastupanu osutasid, selle likvideerida ja siis tõmmata raekoja torni Eesti lipu.

1. soomusrongi ülem kapten Anton Irv sai käsu oma dessantosadagea puhastada lõunapoolsed linnaosad ja panna valvetõkked linnatagustele teedele.

Kui Tartu oli vabastatud, saatis kapten Parts sellest teate ülemjuhatajale Tallinna. Karl Parts kirjutab oma mälestusis:

„Hiljem räägiti staabis, et selle telegrammi saabumise mulje on olnud võrdne 12-tollise mürsu plahvatusele. Olevat tulnud väga ootamata, kuid siiski meeldiv ja üllatav sisult".

Lugu oli nimelt nii, et Tartu vabastamise korraldas Parts koos soomusronglastega nii öelda omaalgatuse korras — ülemjuhatus sai sellest kuulda alles hiljem.

Mõned tunnid pärast soomusronge jõudis Tartusse ka Julius Kuperjanov oma partisanidega.

Olgu meenutatud siin mõningaid nimesid, kes osutasid eriti silmapaistvat algatusvõimet ja oskust Tartu vabastamise operatsiooni õnnestunud läbiviimisel.

Kõigepealt muidugi kapten Karl Parts. Ta tõusis hiljem koloneli aukraadini. Sõdis 1919. a. suvel Lendeswehri vastu. Karl Parts arreteeriti 1940. a. suvel Nõukogude Vene okupastsiooni ajal NKVD poolt ja on sellest ajast alates teadmata kadunud. Kuuldavasti mõrvati ta juba Eestis.

Soomusrong nr. 2 ülem kapten Jaan Lepp arreteeriti NKVD poolt 2. juulil 1940 ja on teadmata kadunud.

Kolonel Oskar Luga arreteeriti oma asundustalus Arknal Rakvere lähedal 1940. a. sügisel NKVD poolt ja tema laip leiti 1941. a. Kosel pankur Scheeli krundil. Soomusrong nr. 1 ülema kohustetäitja Eduard Neps arreteeriti NKVD poolt 1940. a. sügisel oma asundustalus Kohila lähedal ja on teadmata kadunud.

Hilisemates lahingutes 1919. aastal langesid kapten Anton Irv, leitnant Reinhold Sabolotnõi ja Jüri Ratassepp. Soomusrongide Divisjoni staabiülem Johannes Poopuu suri 11. märtsil 1929.

(T)

Kommentaarid

„Vaba Eestlases" on mitmel puhul varem rõhutatud, et meie pealekasvavatele generatsioonidele, kelledel on väga vähe aimu Eestist ja selle ajaloost, tuleks õpetada senisest põhjalikumalt Eesti riigi ja rahva ajalugu ning tutvustada neid nende vägivallategudega, mille ohvriks langes eesti rahvas Teise maailmasõja eelõhtul, sõja ajal ja pärast sõda vene okupatsioonijõudude uuesti Eestisse ilmumisel. Eesti ajaloo ja Eestis praegu valitseva olukorra tutvustamine meie noorusele on seda hädavajalikum, et viimasele ajal on Moskvas ja Tallinnas tegutsev propagandamasin rakendatud käiku eriti kõrgete tuuridega ning Eestist saabub välismaale nii eestikui ka ingliskeelset propagandamaterjali, milles on eriti rõhku pandud meie ajaloo võltsimisele ning selle ümberetegemisele kommunistide vajaduste kohaselt.

Millegipärast ei ole meil peetud vajalikuks sellele küsimusele vajalikku tähelepanu omistada ning on sellest vaikides mööda mindud. Seda huvitavam on nüüd lugeda ühe noorema generatsiooni esindaja Juta Virkmaa-Juksi kirja Stokholmis ilmuvas Teatajas, kus kirjutise autor mainib, et ta on osa võtnud Münsteris, Saksamaa, toimunud läti noorte seminarist, kus noored on arutanud vastavas seminaris Balti rahvusgruppide noorte vahelise koostöö vajadust.

Juta Virkmaa-Juks, kes on aktiivselt tegutsenud New Yorgis, BATUN-is, mainib et Läti noortele Euroopas on organiseeritud juba kolm aastat nädala-ajalisi seminare, mis tegelevad ainult poliitiliste küsimustega. Ta mainib, et läti noored on ülemaailmselt organiseeritud ning igas pagulaskeskuses on oma noorte organisatsioon ning noorte vahelise kontakti loomiseks ning nende instrueerimiseks laiemas ulatuses korraldatakse järjekindlalt noorte kongresse Euroopa, Ameerika kui ka maailma ulatuses, millede eesmärgiks on anda skautluse east välja jõudnud noortele kindlaid võimalusi kontaktide loomiseks noortega teistest keskustest.

Juta Virkmaa-Juks kurdab, et meil puudub kahjuks küllaldane organiseeritud kontakt erinevate eesti keskuste noorte vahel. Meie eesti noorte hulgas käib selline tegevus tihti ainult isiklikul pinnal — minnakse KLENK-i päevadele või Metsaülikooli, sest sõbrad lähevad. Autor tõstab eriti esile seminari ideed — kontsentreeruda ainult poliitilistele küsimustele. Sellega võib äratada mõneski noores huvi meie välisvõitluse vastu. Noortel on tihti väga ähmane ettekujutus meie olmasolevate organisatsioonide tegevusest ja ka poliitilistest olukordadest Eestis... Noortele räägitakse küll okup. Eesti kultuurilisest tegeveusest kuid esitatakse väga vähe asjatundlikku ja päevakohast poliitilist informatsiooni olukordadest okup. Eestis ja N. Liidus.

Juta Virkmaa-Juksi väidetele ei ole midagi enam juurde lisada. Need on esitatud tabavalt ja asjalikult ning neile annab vajaliku tagapõhja autori kuulumine noorema generatsiooni esindajate hulka.

Kahjuks on meil sageli püütud jätta mulje, et poliitika on „must asi" ning sellega ei ole meie noortel põhjust tegeleda. Meie teeksime aga suure vea kui meie liilitaksime noored välja meie poliitilisest

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

24. ja 25. veebr. dr. Kasari, tel. 532-9863.

3. ja 4. märtsil dr. R. Pahapill, tel. 921-7777.

Pussimees eestlase kaupluses

STOKHOLM (EPL) — Stokholmi südalinnas asuva kullasepaäri „Silverasken" omanik Arkadi Lõpp sai kaelast haavata, kui tema Sergeltorgetil asuvasse kauplusse tungis röövimise eesmärgil üks 18-aastane nooruk.

Nooruk tuli pisut enne kella 10. ärisse, tõmbas välja noa ja nõudis äraomanikult kassa ja juveelide väljaandmist. Kui omanik keeldus, püüdis noormees teda hirmutada pussi kõrile asetades. Õnneks tuli omaniku poolt nähtamatult alarminupule vajutamise peale kiiresi kohale juhuslikult läheduses olnud politseipatrull ja võttis pussimehe kinni. Arkadi Lõpul tuli arstiabi otsida haiglast.

◊ Rahvusvaheliselt tuntud eestlastest varieteeartistid vennad Jõgimarid, Arry ja Rolly, missuguste nimede all neid Läänes tuntakse, esinesid Shveitsis, Bernis, uue-aasta vastuvõtu ballil. Enne seda esinesid nad Brüsselis suurel galal, kus viibis ka valitsuse ja diplomaatliku korpuse liikmeid.

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS

H. LATER & CO. Ltd.

"INSURANCE"

1482 Bathurst St., 4 kord (Bathurst—St. Clair)

Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

elust ja poliitilistest eesmärkidest. Meil on kodumaal viibiva eesti rahva vastu täita suured kohustused ning neid kohustusi saame täita ainult meie kultuurilise ja poliitiliste püüdluste tihedas koostöös. Mõtleme sellele Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamisel!

◊

Liitunud Rahvaste Organisatsioon on viimaste aastate jooksul muutunud täielikult N. Liidu ja tema mõju all olevate riikide hüpiknukuks, mida tantsitatakse Kremlist saadetud juhtnööride ja näpunäidete järele. Maailmaorganisatsiooni peasekretär austerlane dr. Kurt Waldheim teab väga hästi, et ta püsib oma kõrgepalgalisel positsioonil ainult N. Liidu toetusel ning niipea kui ta mõne sellise sammu astub, mis Brezhnevile ja tema sõpradele ei meeldi — siis jumalaga New York ja rasked rahad!

Dr. Kurt Waldheim on näidanud eriti suurt vastumeelsust Balti riikide küsimuse Liitunud Rahvaste Organisatsioonis päevakorrale tõstmise vastu. Ta ei võtnud enne jõulupühi vastu eesti, läti, leedu, ukraina ja valge-vene rahvusgruppide delegatsiooni, kes tahtis maailmaorganisatsioonile üle anda ettepanekut N. Liidu koloniaalriigi likvideerimiseks. Ja nüüd kuuleme, et peasekretär keeldus ka leedu noorte märgukirja vastuvõtmisest, millele olid alla kirjutanud 155.000 lääneriikides elavat leedu noort.

Selline käitumisviis näitab Liitunud Rahvaste Organisatsiooni ja selle juhte kõige halvemas valguses ja erapoolikuses, millega maailmaorganisatsioon on nihkunud väga kaugele kõrvale oma põhialustest. Jääb ainult küsida, miks mängivad lääneriigid veel kaasa seda naeruväärset mängu ja toetavad suurte summadega organisatsiooni, mis ei pea enam kinni oma põhikirjast ja deklaratsioonidest vaid on muutunud kommunistlike riikide poliitilises orkestris kontsertmeistri osa täitjaks?!

AMI

Alustatakse eesti kultuurivarade kogumisega

Aktsiooniga tahetakse kaasa tõmmata võimalikult suur abistajate kaader

Eesti Kunstide Keskuse poolt ülestõstetud küsimus, kuidas koguda kokku meie ühiskonnas leiduvaid laialipillutud kultuurivarasid ning neid säilitada, tuli üksikasjalisele arutusele EKK poolt möödunud reede õhtul Tartu College'is korraldatud n.n. aju-raju koosolekul, millest võttis osa umbes 30 inimest väga mitmesugustelt elualadelt. Koosolekul leiti, et meie peame kiiremas korras alustama oma kultuurivarade registreerimist ja kogumist ning teostama seda aktsiooni pidevalt päev-päeva kõrval, kuna vanemate generatsioonide kadumisel kaob ja jääb unarusesse palju selliseid kultuurivarasid, mis vajaksid säilitamist.

Nõupidamise avas Eesti Kunstide Keskuse abipresident Vello Muikma ning nõupidamist juhatas Peeter Sepp. Koosolekul seati seoses kavatsetava aktsiooniga üles terve rida küsimusi ja püüti neile vastuseid anda.

Põhilisele küsimusele, kas peetakse vajalikuks meie mitmesuguste kodumaalt kaasa toodud ja siin loodud kultuurivarade säilitamist, vastasid kõik koosolejad üksmeelselt nõusolevalt ja jaatavalt.

Koosolekul püüti ka määritleda, milliseid esemeid ja varasid tuleks säilitada ning leiti, et meil tuleks talletada mitmesuguseid tarbekunsti esemeid, arhiivimaterjale, käsitöid, kirjavara, fotosid jne., mis on praegu paljude perekondade valduses ja võivad kaotsi minna.

Nende materjalide registreerimine ja kogumine on omaette suureks probleemiks ning koosolekul väideti, et selleks tuleks moodustada eriline kogujate võrk. Samal ajal tuleks inimestele ajalehtede ja meie organisatsioonide kaudu selgitada, milliseid esemeid ja materjale kavatsetakse koguda, et inimesed neid ära ei viskaks.

Sageli võib juhtuda, et kui vanemad inimesed surevad, siis nende järeletulejad või sugulased ei oska hinnata lahkunu poolt jäetud esemete väärtust ja tähtsust.

Omaette küsimuseks on ka vastavate spetsialistide leidmine ja nende rakendamine. Selle probleemi lahendamiseks tuleks võibolla korraldada mõne muuseumi juures vastavad kursused, kus kogujad saaksid juhised oma ülesannete sooritamiseks. Loodetavasti on võimalik kasutada ka mõningaid Kanada selle ala eksperte.

Kogujatele instruktsioonide andmisel oleks tõenäoliselt suureks abiks ka näidisnäitus, mida kavatsetakse korraldada eelolleval sügisel.

Näitusele kavatsetakse välja panna näiteid sellistest esemetest ja materjalidest, mida kavatsetakse hakata eesti perekondadelt koguma.

Koosolekul jäi mulje, et koosolekust osavõtjad on valmis sellele suurele aktsioonile kaasa aitama ja oma panust andma. Samal ajal aga peeti vajalikuks, et aktsiooni populariseerimiseks tuleks teha laiaulatuslikku propagandat ja tõmmata sellega kaasa võimalikult rohkearvuliselt inimesi.

Aktsiooni juhtideks jäävad EKK abipresident V. Muikma ja esemete registratsiooni koordinaator Laine Pant.

Koosolekul tegi Maria Veskoja teatavaks, et ta korraldab Toronto Eesti Maja kohvikusse eesti rahvarõivaste vitriini rajamiseks loterii, mille pileteid ostsid ka koosolekust osavõtjad. Vitriin asetakse üles pärast seda kui vastav summa on kokku kogutud.

Kaheksa kirikukoori laulupeo vaimulikul kontserdil

Vestlus vaimuliku kontserdi korraldava toimkonna esimehe Kalju Kauriga

Põhja-Ameerika eestlaste üldlaulupidu toimub Torontos 25., 28. ja 27. mail ja koosneb peale tegeliku laulupeo veel sümfooniakontserdist, rahvapeost, teatrietendusest ja vaimulikust kontserdist. Vaimulik kontsert toimub pühapäeval, 27. mail kell 3 p.l. Metropolitan United Churchis, kus istekohti on 1200 ja mis on kuulus oma hea akustika poolest.

Küsimusele, kuidas vaimuliku kontserdi eeltööd laabuvad, vastab korraldava toimkonna esimees ja Lauljate Liidu juhatuse liige Kalju Kaur, et

kõik eeltööd on tehtud, kooridele on esialgne noodimaterjal kätte saadetud ja noodiraamatud lähevad lähemail päevil trükki.

„Mitu kirikukoori kontserdist osa võtab?"

„Kaheksa. Neli koori USA-st ja neli Kanadast. USAst Lakewoodi Pühavaimu Koguduse segakoor, Filadelphia Eesti segakoor, Connecticuti koguduse segakoor ja New Yorgi Pauluse Koguduse segakoor. Toronto kirikukooridest Peetri Koguduse segakoor Cantate Domino ja sama koguduse noortekoor „Lootus", Vana Andrese koguduse segakoor ja Apostliku Õigeusu koguduse segakoor, ütleb Kalju Kaur, lehitseb siis oma märkmeid ja lisab: „Kokku 220 lauljat."

„Kuidas tekkis idee vaimuliku kontserdi korraldamiseks?"

„Idee kasvas välja nagu iseenesest, koorid võtavad laulupeost osa, nad on siin ja miks mitte seda juhust kasutada ühise kirikukooride kontserdi korraldamiseks? See on esmakordne, kus toimub niisugune suur kirikukooride ühine kontsert, sellest on küll varemini juttu olnud, kuid nüüd saab jutust tegelikkus. Sellel on aga ka veel pisut sügavam mõte.

Nimelt on meil mitmeid noori heliloojaid peale kasvanud, mitmed neist sooviksid kirjutada vaimulikku muusikat, näiteks üks niisugune noor helilooja on selle vaimuliku kontserdi üldjuht Charles Kipper.

Ükski helilooja aga ei soovi „sahtlisse kirjutada" ja uus vaimulik koorimuusika võib tekkida ainult siis kui selle järgi on vajadus, kui seda lauldakse. Laulupeo vaimulik kontsert aga püüab näidata, et kirikumuusika on elav, see annab esiteks uut hoogu meie kirikukooridele ja teiseks tiivustab meie noori heliloojaid vaimulikku muusikat kirjutama."

„Kas vaimuliku kontserdiga kaasub ka jumalateenistus?"

„Ei. Kontserdi sisse on põimitud vaimulik osa, mille peavad ühiselt kõik laulupeo ajal Torontos viibivad eesti vaimulikud, nende koordineerijaks on praost Oskar Puhm. Kontsert koos vaimuliku osaga kestab poolteist tundi."

„Missuguste heliloojate laulud tulevad ettekandele?"

„Repertuaar on teadlikult valitud peamiselt tuntud laulude hulgast. Uute laulude puhul võib tekkida laulude õppimisega raskusi.

Toronto koorid muidugi saavad kokku harjutada, aga USA kooridega saame koos teha ainult ühe eelproovi.

Esitusele tulevad kaheksa laulu kaheksalt heliloojalt — R. Tobias, Miina Härma, K. A. Hermann, Udo Kasemets, Charles Kipper, A. Topman, L. van Beethoven ja P. Laredei. Peale selle üheksanda laulu na „Meie Isa" palvus."

„Kes on organistiks?"

„Saime kokkuleppele Lembit Avessoniga. Peale organisti on meil aga veel solist, meie noor bariton Avo Kittask."

„Kes koore juhatab?"

„Igal kooril on kaasas oma juht, kaheksa koori ja kaheksa laulu, eks nad kordamööda juhata", ütleb Kalju Kaur oma tasakaalukal ja vaiksel viisil.

V.V.

ESTO MUTUAL FUND, LTD.

Aktsia hind 16. veebr. $8.19

145 King St. W., Room 1900 Toronto, Ont. M5H 1J8.

Telefon päeval 364-1131 õhtul 925-6812

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Piiskop jutlustas „Eesti Kodus"

Piiskoplik jumalateenistus „Eesti Kodus" toimus pühap., 11. veebruaril. Teenistusele oli kogunenud tublisti üle saja rahvuskaaslase, kes püstiseistes tervitasid piiskoppi lauluga: „Nüüd Isa nimel tervitame Sind, Ülemkarjane, kõik siidemest..." Teenistust kaunistas „Eesti Kodu" segakoor K. Karuks'i juhatusel. Kooriorgev oli õp. E. Pähn. Organistina toimis Aino Pähn.

Piiskop Raudsepp oli oma jutluse aluseks valinud Johannese evangeeliumist 21. peatükist 18—19 salmid. Piiskopi jutlus oli väga jõuline ja kõiki kõitev. Ta jutlus haras inimese elukäiku läbi pikkade aastate, seades Jeesuse õpetuse eeskujuks. Pühakiri õpetab austama vanadust ja ütleb, et vanadus on tarkus. Austa halli pead, kummarda kulupead. Vanadus on ainult siis väärt, kui seda leitakse õigelt õiguse teelt. Pühakiri õpetab lapsi oma vanemaid austama.

Igaüks peaks mõtlema, millega ta elu tahab lõpetada. Kirjuta oma eluraamatusse ilusad leheküljed. Jumal kirjutab viimase kokkuvõtte, teeb bilansi. Ta ei vaja meid omale nõuandjaks, lõpetas piiskop.

„Eesti Kodu" Kirikliku Komitee esimees Aleksander Lepismaa avaldas tänu piiskopile „Eesti Kodu" nimel. Pärast teenistust toimunud vestlusel andis piikop väga huvitava ülevaate üle-ameerikalisest kirikute konverentsist, mis toimus Texases.

Jüri Lossman 88-aastane

Jüri Lossman, üks esimesi eesti suursportlasi maailma nimega, olümpiamängude legendaarne maratonimees ja „üle Ameerika mandri jooksu" kaasategijaid, sai Stokholmis 5. veebruaril 88-aastaseks. Tema kohta võiks ütelda inglise sõnaga „still going strong" — ikka veel tugevasti käigus, sest „Jooksu-Jüril" on endiselt hea tervis ja ta sooritab iga päev oma elukohast Reymersholmist mitmetunnise jalutuskäigu Stokholmi südalinna ja tagasi.

Jüri Lossmann on teatavasti elukutselt hõbe- ja kullasepp, vana tsunftimeister koguni, kellele siin Rootsiski usaldati sellise kunstitöö kujundamine nagu seda oli hõbepokaal eelmisele kuningale rootsi eestlaskonna kingitusena. Hõbesepaametit on Jüri Lossmann ise eriti kõrgelt hinnanud, kuna see on tugeva kunstiloomingu toimega. Selle head nägemist nõudva tegevuse pani ta maha mitte eriti kaua tagasi.

Tervitusi Eesti Vabariigi aastapäevaks!

GM REIN KOPPEL

CHEVROLET · OLDSMOBILE

ROBERTSON MOTORS LTD.

1555 DANFORTH AVENUE

TORONTO, ONT. M4J 1N7

TELEFON 466-1135

Tervitusi eestlastele rahvuspühaks!

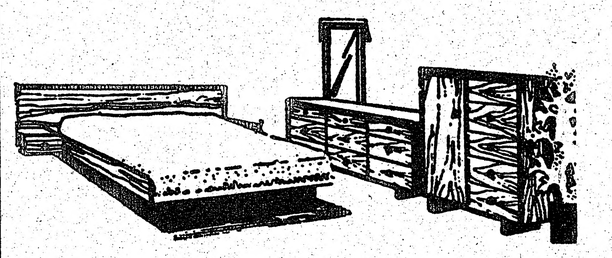

SUUR SKANDINAAVIA MÖÖBLI VÄLJAMÜÜK

Riiulid, magamistoa-, elutoamööblid, lambid jm.

Suletekid ja tekkide katted jm.

Avatud: esmasp., teisip., neljap., reedel 9—9, kolmap., laup. 9—5

Astuge sisse ja vaadake ringi!

Nolte SWEDISH FURNITURE HOUSE

495-6016

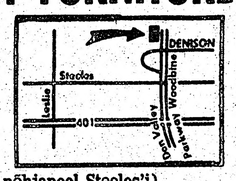

7498 Woodbine Ave. (½ miili põhjapool Steeles'i)

VABA EESTLANE

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$32.—	$35.—
Poolaastas	$18.—	$19.—
Veerandaastas	$ 9.50	$10.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$53.—	$58.—
Poolaastas	$28.—	$30.—
Veerandaastas	$15.—	$16.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $69.—, poolaastas $34.50, veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 40 centi. Üksiknumbri hind 40 senti.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....." ..... 197.... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

MANALASSE VARISENUD ARMAST SÕPRA

AUGUST LAURIMAA'd

mälestavad

HEINO ja OLGA PALUVEER
MAKS ja SINA PERTENS
FERDINAND ja IRENE PÄRNA
VILLEM ja ARMILDA TAMMER
VALTER, AINO ja KARL TERA
EDGAR ja LUULE TIILEN

Puhka rahus
kaugel kodumaast!

LUGUPEETUD KAUAAEGNE SÕBER

TIIU UMB

Sündinud 1. jaanuaril 1895 Kihnus
Surnud 19. veebruaril 1979 Islip Terrace, Long Island, USA

Mälestavad leinas

OSKAR ja ANNA KOLK
JAAN KOLK perekonnaga
USA-s
MARIA SUTT Torontos

Avaldame sügavat kaastunnet IVAR'ile perekonnaga tema isa

AUGUST LAURIMAA

surma puhul

AGNES
NELDA ja VILLU
MILLA ja MAX
MALLE ja WALTER
MALLE ja REIN

KALLIST KAASVÕITLEJAT JA VABADUSSÕJA VETERANI

AUGUST LAURIMAA'd

sündinud 15. oktoobril 1889 Tartumaal
surnud 17. veebruaril 1979 Hamiltonis

mälestavad

HAMILTONI EESTI VÕITLEJATE
ÜHINGU JUHATUS JA LIIKMESKOND

Avaldame kaastunnet dr. IVAR LAURIMAA'le perekonnaga tema isa

AUGUST LAURIMAA

surma puhul

ANETE, JAAN, TINA, ADO ja NELLI

IGAVESELE UNELE LAINUD

AUGUST LAURIMAA'd

mälestavad leinas

OIE ja ANTS
LINDA ja ESTHER

AUGUST LAURIMAA'd

mälestavad leinas

LY ja FELIX KRABI
REET ja UDO PETERSOO perekonnaga

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Toronto sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1E5
Telefon 924-1408

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS

Annetused ja testamendipärandused on tulumaksuvabad. Annetaja soovid täidetakse.

958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

Vene pagulaspiiskop suri

STOKHOLM (EPL) — Stokholmi eksiilvenelaste kiriku vaimulik ja ühtlasi piiskop Rootsis Stefan Timtshenko suri Stokholmis 80. aasta vanuses.

Vene ortodokskirik asub Birger Jarlsgatanil. Selle koguduse vaimulik keskus on Pariisis, kus asuv peapiiskop Georgi hoolitseb kogudusele uue vaimuliku muretsemise eest. Kogudus on palunud eesti ap. õigeusu koguduse vaimulikku Nikolai Suursööti neid abistada kirikutalitustega ja jumalateenistustega kuni uue vaimuliku saamiseni.

Piiskop Timtshenko oli ukraina päritoluga ja sai oma vaimuliku hariduse Pariisis, kus ta ka preestriks õnnistati. Stokholmi tuli ta sealt aastal 1935, seega teenis ta kogudust tervelt 44 aastat. Vene kogudusel on 350 liiget, nende seas ka palju rootslasi.

UN ei võtnud vastu 155.000 leedu noore märgukirja

NEW YORK (VES) — Leedu noored Läänes kogusid pikema aja kestel üle 155.000 allkirja koos aadressidega märgukirjale, mis käsitab Vene kolonisatsiooni okupeeritud Leedus. Allkirjadköideti 41 paksu raamatusse.

Allkirjade kogu taheti üle anda UN-i peasekretärile ühes märgukirjaga. Peasekretär Kurt Waldheim ei võtnud vastu noorte leedulaste delegatsiooni ega ka märgukirja allkirjadekogudega.

UN-i ringkondades öeldakse, et K. Waldheim ei julgenud märgukirja vastu võtta Kremli pärast.

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lenside alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
TELEFON 535-6252

ERIC HARELA, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
331 Sheppard Ave. E. Willowdale
TELEFON 224-0444
Aeg kokkuleppel

INCOME TAX PREPARATION
Mark Tuomola, B.A.
191 Eglinton Ave. E., ruum 206 — Soome Ühispanga maja
Tel. 488-1801
Töötanud 1973. a. alates

FINN-AUTO

Teen kõiki mehaanilisi parandusi (mitte keretöid)

3323 Danforth Ave. Tel. 691-9553

RISTO SAARENVIRTA

4812 YONGE STREET (Sheppardi lähedal) 221-1159

R. S. KANE
Funeral Directors

WILLOWDALE ONTARIO

TÄNUAVALDUS

Meie südamlik tänu kõikidele sõpradele ja tuttavatele, kes meie kurva ja raske kaotuse kaasa elasid ja meile nii lahkelt abivalmis olid.

Eriline tänu õp. O. Puhm'ile lohutava leinatalituse eest ja Soomepoiste Klubile ning Hiidlaste Seltsile austavate järelhüüete eest.

Tänu kõikidele, kes minu abikaasa ja meie isa

MAGNUS TIMMELMANN'i

muldasängitamist lilledega kaunistasid ja meile kaastunnet leinakuulutustega avaldasid.

Leinajad
ANITA, KATI ja ANU

FERDINAND PETERSEN

Ferdinand Petersen surnud

Kadunu oli kahe esimese Ajutise Valitsuse teedeminister ja üks Eesti Vabariigi loojaid

Pühapäeval, 18. veebruaril, suri USA-s, Põhja Carolinas Eesti Vabariigi loojaid ja kahe esimese Ajutise Valitsuse teedeminister dipl. ins. Ferdinand Petersen. 13. märtsil oleks F. Petersen saanud 92 aastat vanaks. Kadunu maetakse Kanadas, Torontos, siin asuval perekonna matusepaigal. Kadunut jäävad leinama abikaasa Maret, tütar ja pojad perekondadega. Pärastsõja aastad elas ja töötas Petersen New Yorgis, kuid asus kolm aastat tagasi oma noorema poja juurde Chapel Hilli. Riiklike ja rahvuslike teenete eest valiti F. Petersen Eesti Üliõpilaste Seltsi auvilistlaseks.

Ferdinand Petersen sündis 13. märtsil 1887. a. Järvamaal, Lehtse vallas Vahtriku talus metsniku pajana. Pärast algharidust saamist vallakoolis ja Tallinna linnakoolis õppis Peetri reaalkoolis a.a. 1906—1909, misjärele lõpetas Peterburi Polütehnilise Instituudi 1916. a. I järgu ehitusinseneri kutsega. 1917. a. kutsuti F. Petersen Maanõukogu kokkuastumisel Eesti Maavalitsuse liikmeks ja juhatama Maavalitsuse tehnika osakonda ja veebruaris 1918. a. valiti ta Eesti Ajutise Valitsuse teedeministriks.

Saksa okupatsiooni ajal 1918. a. organiseeris ta vastupanu okupatsioonivõimudele.

Saksa sõjavägede Eestist lahkumisel 1918. a. novembris võttis ta neilt üle teede ja sideteenistuse valitsemise.

F. Petersen võttis osa Vabadussõjast. Ta valiti Asutava Kogu koosseisu. Seejärele kutsuti ta Põllutööministeeriumi Tehnika peavalitsuse juhatajaks ülesandega korraldada riigistatud ettevõtete valitsemist, võõrandatud maade kultiveerimist ja taludeks planeerimist. F. Petersen oli 1917. a. Maavalitsuse liikmena Eesti Tehnika Seltsi asutajaid ja algatas seltsi nimel kõrgema tehnilise õppeasutuse rajamist, mis leidis teostamist algul tehnika erikursuste avamisega saksa okupatsioonivõimude loal ja mis pärast vabadussõda arendati kõrgemaks tehniliseks õppeasutiseks Tehnika Seltsi Tallinna Tehnikumi nimetuse all.

Tegutses eraviisiliselt tehnilise eksperdina, kavandas ja ehitas tööstusettevõtteid. Oli pagulasena Saksamaal, emigreerus Ühendriikidesse, kus töötas rida aastaid vesiehituste ja -jõujaamade projekteerimise büroodes New Yorgis. Elas oma elu lõpuaastad Põhja Carolina osariigis Chapel Hillis.

F. Petersen on üks neid väheseid eesti avaliku elu tegelasi, kes on oma eluarhiivi korda seadnud.

Selle tulemusel on valminud üle 400 leheküljeline masinkirjas käsikiri, mis valgustab paljudest aspektidest ka neid sündmusi ja tegevust, milliste ajal sündis iseseisev Eesti Vabariik ja millised sündmused antud seoses jääksid meie avalikkusele teadmata.

F. Petersen annab oma memuaarides ka ülevaate meie Iseseisvuse Manifesti saamisloost, mainides, et deklaratsiooni autoriteks olid tema ja J. Kukk. Manifest töötati välja J. Kuke korteris V. Tartu maanteel. F. Petersen mainib, et ta töötas J. Kukega manifesti teksti formuleerimisel terve öö, kuna iga sõna tuli kaaluda, et edaspidi ei esineks väärtõlgendusi. Manifestile püüti anda sellist sisustust, et see oleks nagu põhiseadus lühendatud kujul vankumata pidamiseks rahvale ja tulevatele riigivõimu teostajatele.

Eesti Pensionäride Klubi E.V. aastapäeva mõtteline koosviibimine

Neljapäeval, 15. veebr. toimus Eesti Maja suures saalis Eesti Pensionäride Klubi järjekordne kokkutulek, millest 300 inimest osa võtsid. Nagu alati, istuti ka seekord kohvilauas, mis jättis koosviibimisele hubase mulje.

Kavalises osas pidas õp. Andres Taul palvuse ja vaimuliku kõne, millesse oli toodud ka Eesti Vabariigi aastapäevaga seotud mõtteid. Pensionäride laulukoor, Eesti Vabariigi aastapäeva puhul rahvarõivais, laulis Leida Pilti juhatusel neli laulu, neist üks P. Tammeveski laul, mille järel kohalviibivat heliloojat austati aplausiga. Noortest esinesid „Põhjala Tütred" kolme lauluga ja kaks tütarlast esitasid deklamatsioone.

Pikemalt selgitas ja valgustas EAK esimees A. Sepa uue kavandamisel oleva vanade puhkekodu ehitamise küsimusi, öeldes mida on asjasthuvitatuil vaja teha, et selle ühiskonna liikmeks saada.

Informatiivne oli ka Elfriede Loosbergi sõnavõtt. Ta ütles, et praegu on Eesti Pensionäride Klubil 7 huviringi ja kutsus liikmeid nende tööst osa võtma.

Õiendus

Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi peakoosoleku kirjelduses 15. veebruaril ilmunud „Vaba Eestlases" on sattunud eksitav viga liikmemaksu numbris. Liikmemaksu puudutav osa on õiges versioonis järgmine: Liikmemaksuks määrati endiselt 12 dollarit aastat, millest 11.10 dollarit läheb föderatsiooni liikmemaksuks ja õnnetuste vastu kindlustamiseks. Seega jääb seltsi kassasse ainult 90 centi.

PENSIONÄRIDE TERVIS-VÕIMLEMISGRUPP
korraldab kohviõhtu eeskava ja loteriiga 1. märtsil 1979 E.M. suures saalis kell 2.30 p.l. Sissepääs $2.—.
Kõik on kutsutud!

KAASMAALASED!

Puhastan keemiliselt (steamcleaning) Teie diivanid ja toolid, vaibad seinast seina ja lahtised Teie oma kodus. — Hel. Erik Lokbik 447-9834

Hea klaver on eluaegne investeering!
Suur valik tunduva hinnaalandusega.
Ka rentimine.
Saadaval kõik muusika instrumendid.

REMENY

HOUSE OF MUSIC LTD.
553 Queen St. West, Toronto
M5V 2B6 • Tel. 363-1966

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

ADO PARK, LL.B.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
Teeme uusi ja parandame vana
nii linnas kui ka suvilates

VABA EESTLANE

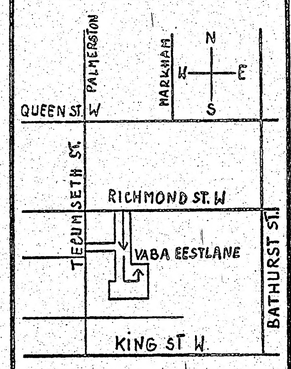

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks toll ühel veerul ... $3.25
esiküljel ... $3.75
tagaküljel ... $3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:
1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70,
Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-8495
2. Mrs. Leida Marley
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

Loteriivõitude valimine ja võitude väljakuulutamine Toronto Eesti Seltsi poolt korraldatud Eesti Vabariigi aastapäeva ballil. Vasakult EKN-u esimees U. Petersoo avab piletid, paremal U. Kook ja H. Teder. Tagaplaanil laval Toronto Eesti Seltsi juhatuse liige A. Veedla.

Foto: Vaba Eestlane

Kommunistid ei loobu Iraanis võimu taotlustest

Punased ei hooli Khomeini hoiatustest ega manitsustest

TEHERAN — Nüüd läheb nende poliitikute ja vaatlejate kantus tälde, kes ennustasid ajatollah Khomeini poolt ülesköetud Iraani revolutsiooni katteoperatsiooniks kommunistide võimutaotluste operatsioonidele. See selgus kõige kuju-kamalt Teheranis möödunud teisipäeval kui marksistid lükkasid kategooriliselt tagasi Khomeini apellatsiooni kõigi iraani revolutsiooniliste jõudude ühendamiseks islami lipu all.

78-aastane muhameedlaste juht Khomeini saatis haigevoodist läkituse, milles ta kinnitas, et ta ei tolereeri ühtegi islami vastast isikut ning kes selliseid plaane haudub, see hävitatakse.

Kuid üks kommunistide juhte deklareeris Khomeini ähvardustele vastuseks, et kommunistid ei loobu võitlemast enne kui imperialismi juured on Iraanis kõik välja juuritud.

„Meie võitleme edasi kuni töörahva võit on kindlustatud," kinnitas kommunistide juht. „Khomeini on rumal kui ta arvab, et meie pärast viisteist aastat kestnud võitlust revolutsiooni teostamiseks alistume. Rahvas on meie selja taga." Arvatakse, et Iraanis on umbes 20.000 kommunistliku Fedayeeni geriljasid, kelledest pooled on relvastatud.

Möödunud teisipäeval hukati jälle neli silmapaistvat kindralit, kes olid shahhi rezhiimi ajal teeninud sõjaväes juhtivatel kohtadel.

Kümned endised juhtivad poliitikud ja sõjaväelased on arreteeritud ning neid ootab samuti surmaotsus. Möödunud esmaspäeval külastas Khomeinit ning tema võimumehi Palestiina araablaste juht Arafat, kes võeti vastu suure südamlikkusega ning lubati talle abi võitluses Iisraeli vastu.

Arafati käsutusesse anti ka endine Iisraeli saatkonnahoone, kuna revolutsiooniline valitsus katkestas vahekorrad Iisraeliga ning Iisraeli diplomaadid sõitsid koju.

Arvatakse, et Arafat katsub Khomeini palvel kommuniste mõjutada, et nad ei taotleks võimu ülevõtmist. Punased tunnevad endid aga kõvasti sadulas istuvat, kuna nad on okupeerinud endise poliitilise politsei hoone ja kuulutanud selle endi peakorteriks.

SCANDINAVIAN CROSS COUNTRY SKI EQUIPMENT CO.
1032 COXWELL AVE. TORONTO — TEL. 425-0638, 429-3726
☆ SUUSAD, SUUSAVARUSTUS, JAHIVARUSTUS
☆ PAADITARBED, PAADID JA MOOTORID
Avatud: teisip. — reedeni 6—8 õ., laup. 9—2 p.l.

Kui selle aasta projektiks on uus saun või endise uuendamine, siis eelkõige tutvuge
VI-RA elektri-saunaahjudega
Hel. tööstus 889-8363, kodus 223-2263

FINNISH DELICATESSEN
(Endine Parkway äri)
461 Queen St. W. — Tel. 363-7676
5 ust läänepool Spadina Ave.
TÄHELEPANU! Uued lahtioleku ajad: esmasp. — reedeni 9—6, laup. 8—4
Palume suuremad leiva ja muude pagaritoodete tellimised sisse anda 2 päeva varem. Aitäh!

B&V INSTALLERS
Installeerime ja parandame
KÜTTESEADELDISI
Läti ettevõte ☺ Hel. õhtuti
V. IVANS 763-3374
R. BULOVS 638-5478

Montrealis organiseeritakse põgenemist Vietnamist

MONTREAL — Kanada ajalehtede andmeil tegutsevad Montrealis rahusvaheliste sündikaatide agendid kes kombineerivad varem siia saabunud vietnami põgenikelt raha tende sugulaste välja toomiseks Vietnamist. Montreali vietnamlaste andmeil tegutseb Montrealis praegu kaks kuni viis taolist agenti, kes kasseerivad sisse 2000 kuni 10.000 dollarit iga põgeniku päästmiseks.

„Sõnasild kodumaale" 4. märtsil

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas poolt korraldatav traditsiooniline „Sõnasild kodumaale" toimub tänavu pühapäeval, 4. märtsil kell 3 p.l. EKN koostöös Eesti Kunstide Keskuse ja teiste keskssete organisatsioonidega. „Sõnasilla" muusikalise osa esitavad hiljutise muusikakonverentsi võistlusel esinenud noored talendid.

Sõnalises osas esinevad „Sõnasillal" lühiettekandeiga praost O. Puhm, aupeakonsul I. Heinsoo, EKN esimees U. Petersoo ja abiesimees H. Lupp, Eesti Liidu Kanadas esimees A. Truuvert, Toronto Eesti Võitlejate Ühingu esimees A. Kala ja Eesti Skautide Maleva esindaja skm. E. Aleve.

Muusikalises osas on esinejaiks muusikavõistlustel parimate tagajärgedega esinenud noored: Evi Valge. Rose-Marie Lindau, Tarmo Teng ja Jaan Medri. Peale nende esinevad veel õed Lindaud ja Peetri kiriku noorte koor „Lootus".

„Sõnasilla" pärastlõunal toimub ka Eesti Kultuurifondi laureaatide ja stipendiaatide auhindade väljakuulutamine. Seda teevad prof. Jaan Tiimusk ja Stella Kerson.

Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi

vilistlaste ja endiste õpilaste kokkutulek on 5. märtsil s.a. kell 18.00 Toronto Eesti Maja kohvikus. Edaspidi toimuvad kokkutulekud iga kuu esimesel esmaspäeval samas kohas ja samal kellaajal.

EESTI VABARIIGI AASTAPÄEVAL TERVITAVAD

Tervitusi hõimuvelledele rahvuspühaks!

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN
281 DANFORTH AVE. Tel. 462-3331

Soome pagarisaadused — kardemonisaiad, struudelid, soome tordid, klipsised. Lihapirukad.

Soome rukkileib

EUROOPAMAITSELISED JUUSTUD, KALAKONSERVID, DELIKATESSID

Ari lahtioleku-ajad: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 8.30—2. Esmasp. suletud.

Enn Alfred
ADVOKAAT — NOTAR

ANNETTE BAKERY
45 ALGHE AVE. Toronto, Ont. M8Z 5J9
Telefon 255-6791

Parimaid tervitusi vennasrahvale rahvuspühaks!

SOOME KINKEARI

design products 2584 Yonge St. 488-7272 288 Danforth Ave. 466-BDOI

Räägitakse eesti keelt

Mitmekeelse televisioonisaate peakorter asub Harbourfrondil

Toronto mitmekeelse televisiooni saatejaama Multilingual Television (Toronto)president Dan Iannuzzi tegi möödunud teisipäeval toimunud pressikonverentsil teatavaks, et uus saatejaam rajab endale peakorteri Harbourfrondi piirkonnas, endises Loblaw peakorteri hoones, mis tuleb moderniseerimisele ja ümberehitamisele. Uus saatejaam kasutab oma saadete edasiandmiseks CN torni ning alustab kõigi eelduste kohaselt tegevust juba eelolevas septembris.

Pressikonverents oli kokku kutsutud endisesse Loblaw hoonesse, kus ajakirjanduse esindajatel oli võimalik sellega tutvuneda. Sõnavõttudega esinesid Multilingual Television'i president Dan Iannuzzi ja Harbourfrondi piirkonna peamänedzher Howard Cohen, kuna mitmekultuuri ministri Cafiku tervitused andis edasi Mr. Stevens.

Endine Loblaw peakorteri hoone on 50 aastat vana ning selle ümberehitustöödeks investeeritakse umbes 3 miljonit dollarit.

Hoonesse, mis asub 545 Lakeshore Boulevard West, rajatakse kõik saatejaama stuudiod ning samuti saab seal endale ruumid ka etniline ajakirjandus. Multilingual Televisioni personal on juba suuremalt osalt angazheeritud ning saateid hakatakse esialgu andma 24 keeles, mida hiljem laiendatakse 32 keelele. Startimisel on üheks keeleks ka eesti keel.

Uus saatejaam, mis kannab nimetust CFMT-TV, channel 47, on üürinud esialgu Harbourfrondil asuva hoone kümneks aastaks. Hoonele antakse uues kapatsiteedis nimeks Multicultural Media Centre.

Saadete andmisel pannakse pearõhk itaalia, kreeka, portugali, ida-aasia ja saksa keeltele. Itaaliakeelsed programmid hõlmavad 8 protsenti saateajast, kuna teistele mainitud keeltele antakse igaühele 5 protsenti saateajast.

Kultuuri Koondise auhind Otto Pajule

STOKHOLM (EPL) — Tänavuseks Eesti Kultuuri Koondise laureaadiks on kunstnik ja raamatukujundaja Otto Paju. Kultuuri Koondise Kultuurifondi toimkond kui zhüürii otsustas oma koosolekul 24. jaanuaril talle määrata kultuuriauhinna 2000 krooni (ca $500.—) suuruses.

Toimkonna motiveeringus mainiti:

„Otto Paju on isikupärane looduseliüürik, kes oma rahulikes, suureformaatilisis puulõikeis kujutab loodust selle äärmiselt lihtsustatud vormis ja varjundirikkalt kooskõlastatud toonides soojade värvide skaalast".

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

EESTI VABARIIGI AASTAPÄEVAL TERVITAVAD

Tervitusi Eesti Vabariigi 61. aastapäevaks!

VARAMAE CONSTRUCTION LTD.

Tervitusi Eesti Vabariigi 61. aastapäevaks!

ARTISTIC WOODWORK CO. LIMITED.

Tervitusi Eesti Vabariigi 61. aastapäevaks!

Viking BAKERY

A. Tralla & Sons Ltd.

32 Advance Road, Toronto, Ont. M8Z 2T4

Telefon (416) 236-2477

GRIMM'S FOODS LTD.

2160 Hwy 7, Concord, Ont. L4K 1B1

Telefon 669-1648

Tervitusi Eesti Vabariigi aastapäevaks!

MULTIFRAME LIMITED

253 Centre E., Richmond Hill, Ont. L4C 1A7

Telefon 889-7556

Tervitusi Eesti Vabariigi aastapäevaks!

CANFLEX LIMITED

788 KING STREET WEST

TORONTO, ONTARIO M5V 1N7

TELEFON 368-1148

Tervitusi Eesti Vabariigi 61. aastapäevaks!

TAARA NURSING HOME

26 PETER ST. N., PORT CREDIT, ONTARIO L5H 2G7

G. & N. Bajin

Tel. 278-2213

TÕNIS ja MAI MIGAGU

MEIE MEHED KUI METSAPULLID

Romaan vanast armsast Pärnust

23.

Järgmisel hommikupoolel kõlistas mu ukse taga noor tütarlaps — mõisa Agnes. Juhtisin erutatud preili oma kabinetti, kus ta puistas sildame välja:

„Meie perekonda tabas õnnetus — parun läks papaga riidu, laskis ta ametist lahti ja käskis meil välja kolida."

„Kuidas see juhtus?"

„Papa jutustas seda nii.

Parun kutsunud ta enda juurde ja andnud käsu kinni panna tee, mis viib Papissaarelt läbi Audru mõisa metsa Vana-Pärnusse, ehitada aed mõlemale poole metsa ette. Papa seletanud, et see on 3. klassi maantee ja teedevõrku üles võetud, seda sulgeda ei tohi.

Parun saanud ägedaks: „Kui mina käsen, siis tohib!"

Papa vaielnud vastu — aed olevat seadusevastane ja tema ei hakkavat seadust rikkuma.

„Minu maa peal on minu sõna seadus. Kui teie ei ehita, siis ehitab aia keegi teine. Kolme päeva jooksul annate asja-ajamise praktikant von Wahlile üle ja kahe nädala pärast teete valitsejamaja vabaks!" käsknud parun.

Papa ei mõista minna edasi ega tagasi ja mamma ainult nutab. Võtsin oma algatusel jalgratta ja sõitsin linna abi saama. Papa ja mamma ei tea sellest midagi."

Ettevõtlik tüdruk! Otsisin päästvat mõtet, nii et ajud ragisesid, aga midagi ei tulnud pähe.

„Vaatan, mida annab teha", lubasin hea õnne peale. „Sõitke nüüd rahulikult koju ja ärge rääkige oma käigust kellelegi!"

Preili Agnes lahkus päris rõõmsa näoga.

Leidsin Ismaeli aia kasvumajast ja jutustasin talle uudise.

„Nikolai hakkas parunile vastu!" kordas vanamees aeglaselt, sõnu rõhutades. „Noh, siin on tas tilgake vanaisa Kotlepi kanget verd. Mis parun õige arvab, kas lasen mina oma onupoja visata huntide ette? Vana Ismael elab veel", pahandas ta. „Lähme toome Nikolai mõisast ära!"

„Otse karukoopast? Parun ei võta meid jutule", arvasin.

„Rumaluke! Hoiad alles nänni seelikusabast kinni! Seletan sulle kohe oma plaani."

Ismael oli Pärnumaa Põllumeeste Seltsi esimees ja mina sügisest saadik selle sekretär, peamiselt põhjusel, et olin Ismaelile kättesaadaval. Seltsil oli ammu kavatsus palgata karjakasvatuse inspektorit, kes sõidaks ringi kogu maakonna ulatuses ja annaks nõu, kuid siiani ei leidunud parajat meest. Nikolai Lessing kui Saksamaal väljaõppinud ja kogemustega agronoom oli selleks kui loodud.

„Trummeldame kohe Põllumeeste Seltsi eestseisuse kokku!" otsustas Ismael.

Lühikese aja jooksul õnnestus meil kätte saada kahte juhatuse liiget, Ullaste mõisa rentnikku Laarmani ja Jänesselja rentnikku Zimmermanni.

Ismael pani seltsi juhatusele ette kutsuda Pärnumaa inspektoriks Audru mõisavalitseja Nikolai Lessing ja paluda, et see astuks ametisse tänasest päevast. Palgaküsimust ei puudutatud, sest teati juba — kus Ismael Leisik oli sisse segatud, seal ei olnud raha pärast muret.

„Kus nad saavad peavarju?" küsisin.

„Meie majas", vastas Ismael. „Sinu kõrval ülemisel korral on 5-toaline korter tühi."

Sõitsime viibimata Audru mõisa, kaasas kirjalik ettepanek Nikolai Lessingule ja palvekiri parun Ostenile

Valitseja ei uskunud oma kõrvu ja nõustus pikemata, eriti veel, kui Ismael pakkus ta perekonnale korterit ja kolimiseks Papissaare hobuseid.

Palusime paruni juures audientsi kui Pärnumaa Põllumeeste Seltsi esindajad. Toapoiss võttis Ismaelilt saksakeelse sedeli, kadus sellega ja juhatas meid viivu pärast läbi mitme ruumi paruni kabinetti.

Parun oli väheldane kiilaspea, peajagu Ismaelist lühem. Seistes järsku silm-silma vastu oma vana vastasega, viskas ta nõksti! pea kuklasse:

„Teie soovite?"

Ismael esitas dokumendid ja lisas väärikalt:

„Palun härra Lessing veel täna ametist vabastada, sest teda ootavad Pärnumaal palju suuremad ülesanded."

„Kuidas? Täna? Ei saa! See talitusviis on ebaseaduslik. Härra Lessing peab enne arved korda seadma ja järeltulijale üle andma."

Jäime kindlaks. Palusime kutsuda valitseja, kes ilmus otsekohe.

„Minu arveraamatud on korras. Saan need esitada kas või otsekohe."

Pärast lühikesi läbirääkimisi lubaski parun valitseja vabaks. Lahkusime külmviisakalt tänades. Parun Osten jäi meist segase näoga keset kabinetti seisma. Küllap pidi tunnistama, et seekord löödi ta nahk üle.

Teel valitsejamajja jutustas Nikolai:

„Pärast kalapaadi protsessi sain kindlad andmed, et parun tahab must lahti saada — ma ei kaitsnud kohtus mõisa huvisid küllalt agaralt. Lubanud mu koha junkur v.Wahlile. Ootas vaid sobivat silmapilku — aiaehitamine oli ettekääne."

„Noh, sugulane!" patsutas Ismael talle õlale. „Kas nüüd saab Saulusest Paulus?"

„Jah, nüüd saab Saulusest Paulus!" oli vastus.

Vaevalt olime jõudnud Ismaeliga koju, kui Rähn helistas — mõisa moonakad ehitavad junkru juhtimisel metsavaheteele aeda ette.

„Las ehitavad! Ärge takistage! Oodake, kuni saabub politsei! Ja hoolitsege selle eest, et külarahvas jookseb kokku!" kamandas vanamees.

Targu olime teatanud urjadnikule paruni plaanist tee sulgeda.

Umbes tunni aja pärast helistas Rähn uuesti ja raporteeris naerdes:

„Parajasti, kui aed oli valmis, jõudis kohale urdjanik ja nõudis, et aed kistaks maha. Junkur keeldus. Urjadnik ei andnud järele ja käsutas moonakad tööle. Rahva naeru ja pilke saatel olid nad sunnitud aia uuesti maha lõhkuma. Latidki pandi teeveerele virna."

„Noh, seda ma oleksin pidanud nägema oma silmaga, kuidas Audru härjad maha aeti!"

Ismael oli rahul.

18. Agnes

Kord, kui astusin sisse „Postimehe" toimetusse, seisis raamatukaupluses igavust tundev Karu-Liisa, uudishimulik ja jutukas. Ta võttis mu vastu küsimusega:

„Noh, advokaadihärra, millal saate pulmi?"

„Kohe, kui saan teilt pulmakutse!"

„Tobe! Mitte minult! Lessingu Valentinilt. See on avalik saladus, et poiss on kõrvuni armunud teie Marta-preilisse."

„Mina seda saladust küll ei tunne."

„Ärge tehke end rumalaks! Kus siis teie silmad on?" Liisa tasandas häält: „Rahvas räägib, et kaupmeheproua Lessingule see ei meeldi, kohe sugugi ei meeldi. Ta tahab oma pojakesele printsessi."

Koduväravas kohtasin üllatuseks proua Ellin Lessingut, Valentini ema, käes kimp lilli paberis. Kergitasin kübarat ja hoidsin aiavärava lahti. Proua ei alustanud kõnelust, vaid eemaldus kiirete sammudega.

Vist käis Martat revideerimas, arvasin.

Mõtted tõmmati peagi mujale — Papissaare vankrid veeresid Lessingute kraamiga meie õue, Korterinaabrid jõudsid pärale.

„Ei teadnud arvatagi, et inimesed koguvad endale 20 aasta jooksul nii palju kolu", ohkas proua Lessing mööblitele kohta otsides. „Kui te teaksite, kui palju me olime sunnitud ära viskama ja välja jagama!"

Mõistsin proua muret — ei ole kerge vahetada lahedat valitsejamaja kitsama linnakorteri vastu. nende hinnalised mööblid mahtusid siiski kõik lillemaja avaratesse tubadesse ja leidsid endale paigad.

(Järgneb)

EESTI VABARIIGI AASTAPÄEVAL TERVITAVAD

Baltic Bread Products Ltd.

198—200 Gibson Ave.,

Hamilton, Ont. L8L 6K1

PARIMAD TERVITUSED VENNASRAHVALE
EESTI VABARIIGI 61. AASTAPÄEVAL

SUOMI-AITTA

EKSKLUSIIVNE IMPORT SOOMEST

Ria ja Vilho Naskali

2031 YONGE ST. TORONTO, ONT. M4S 2A2 TELEFON 483-6350

Vabariigi 61. aastapäeva puhul tervitame kõiki eestlasi Kanadas

Olgem kindlad võitluses vaba Eesti eest!

EESTLASTE KESKNÕUKOGU
KANADAS

Tervitusi Eesti Vabariigi aastapäevaks!

HAAVANIIT SPRINGMOUNT NURSERY and LANDSCAPING LTD.

R.R. 5, OWEN SOUND, HWY 21/6, N4K 5N7

Telefon (519) 376-2080

Tervitusi Eesti Vabariigi aastapäevaks!

EESTI MAJANDUSKLUBI KANADAS

Tervitusi Eesti Vabariigi 61. aastapäevaks!

STEEL-METAL MACHINE SHOP

347 Cannon Street East

Hamilton, Ontario

RAYWAL LIMITED

HEANAABERLIKUD TERVITUSED

EESTI VABARIIGI AASTAPÄEVA PUHUL!

LATVIAN (Toronto) CREDIT UNION

491 College St., Toronto, Ont. M6G 1A5 Tel. 922-2551

Tervitusi rahvuspühaks!

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

382 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

TÕNU TOOME, B.A.Sc. LL.B.

Telefon 416-865-922

JANE PHOTO SUPPLIES

317 Jane Street (Annette Ehedal), Toronto, Ontario M6S 3X3

TELEFON ARIS 762-2213

Tervitusi vennasrahvale rahvuspühaks!

FINN-AUTO

3323 DANFORTH AVE. — TEL. 691-9553

RISTO SAARENVIRTA

THE RALPH DAY FUNERAL HOME

180 DANFORTH AVE., TORONTO, ONT. M4K 1N1 — TEL. 463-3870

Funeral Director M. J. O'Brien

Parimaid tervitusi vennasrahvale rahvuspühaks!

KOHO TRAVEL

191 Eglinton Avenue East, Ste. 104
Toronto, Ont. M4P 1K1
Telefon 485-8437

Tervitusi eestlastele rahvuspühaks!

PETIT PARIS CAKE & COFFEE SHOP INC.

2384 BLOOR ST. WEST, TORONTO, ONT. M6S 1P5

TELEFON 769-9681

PROUA JA HÄRRA ERIC NAUS

AINO KAING

Telefon 757-5080

EESTI VABARIIGI AASTAPÄEVAL TERVITAVAD

TORONTO EESTI SELTS

SOOMEPOISTE KLUBI

TORONTO EESTI ÕNGITSEJATE
JA JAHIMEESTE SELTS

EESTI RAHVUSTEATER KANADAS

TORONTO EESTI MEESKOOR

T.E.R.R. „KUNGLA"

EESTI RAHVUSTEATER

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI
TORONTOS

Koondame oma ühiskonna majandusliku jõu eestluse sihtide teenistusse.

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS

National Estonian Foundation of Canada

Annetus ja pärandussummad vabastatavad tulu- ja pärandimaksust.

358 Broadview Ave. Toronto, Ontario M4K 2R6

PÕHJAKOTKA '80

Eestlaste ühislend
Toronto — Stokholm
Suvel 1980

TORONTO
EESTI PÜSSI- JA PÜSTOLIKLUBI

VÕRULASTE KOONDIS TORONTOS

PÄRNUMAALASTE SELTS

HIIDLASTE SELTS

SAARLASTE ÜHING

EESTI KIRJANIKE KOOPERATIIV

Eesti Vabariigi 61. aastapäeva puhul tervitavad kõiki relvavendi ja rahvuskaaslasi

Eesti Võitlejate Ühingute Liit Kanadas

Toronto Eesti Võitlejate Ühing

Hamiltoni Eesti Võitlejate Ühing

Montreali Eesti Võitlejate Ühing

Ottawa Eesti Võitlejate Ühing

ÜHING EESTI SUVEKODUD JÕEKÄÄRUL

Põhja-Ameerika
Eesti Arstiteadlaste Seltsi
Kanada osakond

TORONTO EESTI SEGAKOOR

Tervitusi hõimuvelledele
Eesti Vabariigi juubeliks!

TORONTON MIESLAULAJAT

PETER A. VESA, Q.C.

OPTIKA- JA KELLASEPAÄRI

J. RATAS

247 Danforth Ave. Tel. 465-6251

EESTI VABARIIGI AASTAPÄEVAL TERVITAVAD

Eesti Ev.-Luteri Usu Peetri Kogudus

EELK Toronto Vana Andrese Kogudus

Toronto EELK Jakobi Kogudus

Õnnis on rahvas, kelle Jumal on Jehoova . . .
Laul. 33:3

Toronto Kolmainu Eesti Ev.-Luteri Usu Kogudus

Toronto Eesti Ap.-Õigeusu Kogudus

Toronto Eesti Baptisti Kogudus

„Vabaduse Kuulutus"

Toronto Eesti Vabakogudus

Ajakiri „Usk ja Elu"

Toronto Eesti Evangeelne Kogudus

Toronto Eesti S. P. Adventkogudus

Tervitusi rahvuspühaks!

OMA PRESS

135 Tecumseth St., Toronto, Ont. Telefon 362-2304

Tervitusi Eesti Vabariigi aastapäevaks!

EESTI ABISTAMISKOMITEE KANADAS

EESTI VABARIIGI AASTAPÄEVA PUHUL TERVITAB

TORONTO EESTI ÜHISPANK

EESTI MAJAS, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

Tel.: 465-4659
465-4650

SCEPTER MFG. CO.

TORONTO ◊ ONTARIO ◊ CANADA

Tervitusi Eesti Vabariigi aastapäevaks!

TECHNOGRAPH

Div. of Heino Kasak Enterprises Ltd.

356 McRae Dr., Toronto, Ont. M4G 1T5

SILKSCREEN PRINTING SUPPLIES

Tervitusi Eesti Vabariigi aastapäevaks!

H. LATER & Co. Ltd.

INSURANCE

1432 Bathurst St., Toronto M5P 3H1

TELEFON 653-7815

Tervitusi Eesti Vabariigi 61. aastapäevaks!

EXPORT TOOL & WELDING CO. LTD.

2974 KIPLING AVENUE NORTH, REXDALE, ONT. M9W 4J8

TEL. 743-7169

PAUL KRIISA

Nr. 15

EESTI VABARIIGI AASTAPÄEVAL TERVITAVAD

Tervitusi Eesti Vabariigi

61. aastapäeval!

TORONTO HOONEEMS (ARI R)

434 QUEEN ST. W. Tel. 366-1205, 366-3519

ABACUS MANUFACTURING LIMITED

369 Danforth Road, Scarboro, Ontario M1L 3X8

Telefon 694-3487-8

Tellimisel valmistatud vannitoa- ja köögiletid

V. REINSALU J. NEWER

Tervitusi hõimuvelledele
Eesti Vabariigi 61. sünnipäeval!

FINNISH SOCIAL CLUB

128 Manville Rd., Scarboro, Ont. M1L 4J5 Tel. 759-0973

Üürime ruume mitmesugusteks pidudeks

YONGE MEMORIALS LTD.

2019 Yonge St. (Davisville & Eglintoni vahel)
Toronto, Ont. M4S 2A2

Telefon 487-2147 ja 447-1206

NIGUL VIRRO

TERVEHDYKSEMME
EESTILÄISILLE ASIAKKAILLEMME
EESTIN ITSENÄISYYSPÄIVÄNÄ

TORONTON SUOMALAINEN OSUUSPANKKI

(TORONTO SOOME ÜHISPANK)

191 Eglinton Avenue East, Toronto M4P 1K1

Telefon 486-1533

Parimaid tervitusi Eesti Vabariigi
61. aastapäevaks!

POKO's

MEAT & DELICATESSEN

376 COLLEGE STREET — 922-1300
319 DANFORTH AVE. — 461-3421
767 MT. PLEASANT RD. — 486-2076

Tervitusi Eesti Vabariigi
61. aastapäevaks!

ILMAR HEINSOO
INSURANCE AGENCY LTD.

EESTI MAJAS
959 Broadview Avenue, ruum 202,
Toronto, Ontario M4K 2R6

Telefon 461-0764

Tervitusi Eesti Vabariigi aastapäevaks!

PAUL JUTTUS

HOGAN PONTIAC BUICK LTD

348 DANFORTH AVE.

Teiesm õrig: 461-3361

MARTIN BOOKBINDING

LIMITED
24 ADVANCE ROAD, ISLINGTON, ONT. M8Z 2T5
Telefon 231-9353

Tervitusi naaberrahvale rahvuspühaks!

LÄTI ÄRI

BROADVIEW DELICATESSEN

141 Danforth Ave. (Broadview j.) Toronto M4K 1N2 — Tel. 465-9905

Tervitusi Eesti Vabariigi aastapäevaks!

FINLANDIA

SOOME VODKA

LAKKA

LIKÖÖR

Peenemaitselised veinid, õlled ja viinad Austriast, Saksamaalt, Prantsusmaalt, Hispaaniast, Norrast, Bulgaariast, Jugoslaaviast.

GYAKI AGENCIES

1579 Bloor St. W. Toronto — Tel. 531-9364

PULMAD ☆ PEOD JA BALLID ☆ KOJU TOOMINE

TERVITUSI RAHVUSLIKU
SUURPÜHA PUHUL!

MURRAY E. NEWBIGGING

Matusebüroo

M. Wayne Hamilton
Funeral Director

733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 o 489-8802

Tervitame Eesti Vabariigi 61. aastapäeval!

ESTO CONSTRUCTION

Co. Ltd.

DR. T. KALM, V.S.

LÄTI AUTOPARANDUSTÖÖKODA

LAIMONS AUTO SERVICE

603 Gerrard St. E. Toronto, Ont. M4M 1Y2 Tel. 466-0540

LAIMONS MAROVSKIS

TERVITAME EESTLASI, MEIE HOIMUVELLESID,
24. VEEBRUARIL 1979

Vapaa Sana Press Limited

400 Queen Street West, Toronto, Ont. M5V 2A6

Telefon 368-7721

EESTI VABARIIGI AASTAPÄEVAL TERVITAVAD

PARIMAD TERVITUSED
EESTI VABARIIGI 61. AASTAPÄEVAKS

VICTORIAN PICTURE FRAMES LTD.

133 Midwest Rd., Scarborough,
Ont. M1P 3A6
Telefon 751-8088

Parimaid tervitusi Eesti Vabariigi aastapäevaks!

EESTI KARUSNAHATÖÖSTUS

LEE FURS

707 Mt. Pleasant Rd. Toronto, M4S 2N4

Telefon 483-6851

TERVITAME NAABERRAHVAST!

CREST MOTORS CUSTOM SERVICE

253 MERTON ST. TORONTO, ONT.
TELEFON 485-5537
TÖÖ GARANTII ☆ MÕÕDUKAD HINNAD
Omanik SAM MIKELSONS, lätlane

Tervitusi hõimuvelledele rahvuspühaks!

Fenno Sauna Enterprises Ltd.

124 Manville Rd. Unit N, Scarboro, Ont. M1L 4J5
Telefon 759-3935, õhtuti 494-8573
Vanim ja suurim sauna-ahjude valmistaja Kanadas.
Elektri- ja puudega kõetavad sauna-ahjud ☆ Palju erinevaid tüüpe

---

Parimaid tervitusi Eesti Vabariigi 61. aastapäevaks!

THE SCANDINAVIAN SHOPPE

KOLINUD

311 Danforth Ave. Tel. 469-3886
Toronto, Ont. M4K 1N7

OSL ORAV STAIRS

Soovime parimat selleks pidulikuks sündmuseks eesti vendadele

THE HUNGARIAN VILLAGE

DINING ROOM
990 BAY STREET
(Sutton Place Hotel'i vastas)
TELEFON 922-5401

Telefon 745-4622

H K INSURANCE AGENCY LTD.

23 WESTMORE DR., STE. 404, REXDALE, ONTARIO M9V 3Y7

EESTI ALUMIINIUMI KOMPANII

H. Osso

Tööstuse telefon 832-2228 ja kodus 934-4558

Tervitusi põhja-naabritele rahvuspühaks!

LÄTI ÄRI

EXCLUSIVE DELICATESSEN CO.

43 Mulock Ave., Toronto, Ont.
Telefon 766-6007
J. MISKINS

Tervitusi eestlastele rahvuspühaks!

LÄTI LILLEÄRI

CREST FLORISTS

567 Mt. Pleasant Rd. Toronto, Ont. M4S 2M5
Neli blokki lõunapool Eglintoni
TELEFON 487-0491 või 223-4484
Kohale toomine Metro-Toronto ulatuses.
Oleme spetsialistid pulmalillede korraldamises, samuti ka matuselillede korradamises.

URMAS SUITS, LL.B.

Tervitusi hõimurahvale!

SOOME ÄRI, TÖÖSTUS JA SUURMÜÜGIÄRI

VIKING FOODS & IMPORTS

133 LAIRD DRIVE, TORONTO M4S 3V5 TELEFON 425-0459

TERVITAME RAHVUSLIKU SUURPÄEVA PUHUL!

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.

Matusebüroo

467 SHERBOURNE STREET, TORONTO, ONT. M4X 1K6

TELEFON 924-1408

THOMAS L. MORRISON
President

Parimaid tervitusi Eesti Vabariigi aastapäevaks!

Ellen Peterson's Fashion Institute

MOEKOOL

222-4533

JOHN V. MARGIS, Phm.B.

LEEDU APTEEK JA ROHUKAUPLUS

MARGIS DRUG STORE

408 Roncesvalles Ave. Toronto M6R 2M9 — Tel. 535-1944

EKBERG's

UPHOLSTERING & INTERIOR

128 Manville Rd. Tel. 755-9154
Scarboro, Ont. M1L 4J5 kodus 757-0269

Parimaid tervitusi Eesti Vabariigi 61. aastapäevaks!

DEVIL's ELBOW SKIRESORT

BETHANY, ONTARIO

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 22. veebruaril 1979 — Thursday, February 22, 1979

KIREV MAAILM

EDMONTON — Alberta ülikool kulutab 179.000 dollarit selleks, et ehitada eluruume 6.000 rotile, hiirele ja kodujänesele. kes kasutatakse igal aastal uurimistööks. Dr. David Secord ütles, et kümme ekstra ruumi loomadele on vajalikud. et toetada 2,5 miljoni dollarilist vähihaiguse uurimise programmi.

BRÜSSEL — Belgia saadab jälle oma üksusi Zairesse, oma endisele asumaale, kuna kardetakse, et rahutused nälgiva rahva hulgas võivad riigi pealinnas Kinshasas ähvardada 30.000 eurooplast. Ameerika Ühendriikide, Prantsusmaa ja Belgia esindajad on uurinud abinõusid, mida tuleks kasutusele võtta mitte-aafriklasist elanikkonna suundamisel piirkonda, kust neid võiks kergesti evakueerida Brazzavillesse, Kongosse.

NEW YORK — Jefferey Reismani siiüdistatakse inimröövimise lavastamises ja 3300 dollari suuruse summa väljapressimises oma emalt. Ta arreteeriti, kui üks ta kaaslasi oli üles võtmas 750 dollari suurust summat, kogu raha mida ta emal säästuarvel oli.

MÜNCHEN — Müncheni linnapea keelustas uus-natside poolt kavatsetava protestidemonstratsiooni korraldamise televisioonis esitatud „Holocaust'i" puhul, kus kirjeldati juutide tagakiusamist. Linnapea Erich Kiesl ütles, et selline demonstratsioon oleks ohtlik avalikule korrale, eriti teiste rivaalide protestiaktsioonidega.

LONDON — 750 töölist, kes töötavad Vickers Scotswood relvatööstuses Newcastle-upon-Tyne nimelises linnas, saades kuulda, et nende tööstus suletakse eeloleval suvel, on Hiina huvist Harrier lennukite ja eriti Inglise tankide vastu, saatnud Hiina saatkonnale ettepaneku, et Pekingi valitsus võtaks üle nende tööstuse.

WASHINGTON — Olles chustatud Iraani õliproduktsiooni tagasiminekust ja võimalikust tagakistustest sealt õli saamisel, president Jimmy Carter andis korralduse, et kõigis valitsuse hoonetes madaldatakse ruumi temperatuur 18 kraadile Celcius tööaegadel.

ROOMA — Naapolis on avastatud tundmatu ja müstiline taud, mis tihe aasta jooksul on nõudnud 41 surmaohvrit. Peetakse tõenäoliseks, et tegemist on täiesti uue ja tundmatu viirusega. Teadaolevalt pole uue viiruse ohvreid väljaspool Naapoli esinenud.

PASADENA — Astronoomid ütlevad, et nad on leidnud tõendeid ühest fenomeenist, et Linnutees võib olla nn. must auk. Astronoomid California Institute of Technology Hale observaatoriumis ütlesid, et neil on mitteotsesed tõendid mustast august, mille võivad tekitada intensiivsed raadio lained linnutee südamikus.

DURBAN — Ühe mõrvaloo kohtuprotsess katkestati, kui „surmaohver" kohtusaali sisse jalutas. Kohtunik nimetas selle omapärasemaks juhtumiks Lõuna-Aafrika ajaloos. Lugu algas 29. jaan. 1977, kui 19-aastane Keith Augustine pussitas üht musta meest, kes viidi ambulatsiga minema ja kohus sai hiljem kuulda, et üks pussitatud must on surnuks tunnistatud. Aga Petrus van Loggerenberg, kes on kohtu juures tööl majavalvurina, leidis, et haavatud mees ei olnud siiski surnud. Ta teatas sellest politseile, kes otsisid Amos Ngeme üles ja tõid mehe mõni minut enne kohtusse, kui ta süüaluse üle oleks otsus tehtud.

TOKIO — Hiina on palunud jaapanlasi, et nad ehitaksid Hiinale rinnahoidjate tööstuse, kuna Hiinas on kasvanud nõudmine läänemaailmale omase naistepesu järele.

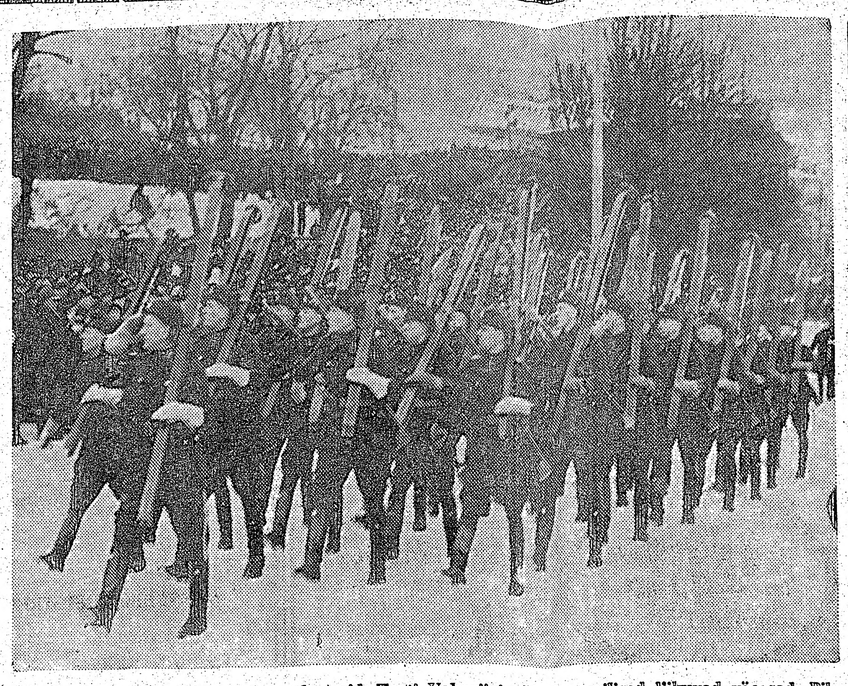

Suusk-jalgratturite üksused moodustasid Eesti Vabariigi sõjaväes erilised liikuvad väeosad. Pildil näeme suusk-jalgrattureid Tallinnas Eesti Vabariigi aastapäeva paraadil 1937. aastal.

Reino Sepp:

Mõnest Eesti laulutülist

Uteldakse, et „laul teeb rinna rõõmsaks" ja et „laul ei lahuta, vaid ühendab", aga vahel leidub vastupidistki. Eestlane on laulnud ürgajast saati ja muidugi mitte ainult sõprusest, isamaast või armastusest. Juba vanades regilauludes osati hoobelda ja tüli norida. Kord olid need „Mehed kui metsapüllid", kes end kiitsid, teine kord jälle „laisad neiud", „joodikud mehed" ja „kurjad mõisasaksad", keda sõimati. Siin aga jätame sedasorti võitluslaulud kõrvale ja piirdume vaidluste ja riidudega mõne üksiku laulu ja laulustiili ümber.

MAHA EESTI RAHVALAUL

Esimene suurem põhimõtteline tüli laulu alal algab Eestis vist Jannseni artikliga „Pärnu Postimehes" 1857, kus ta nördinult nendib, et eestlastel pole veel koorilaulu ja alavääristab Eesti rahvalaulu („Aido-raido helled vennad", „Küla neiud noorokesed", „Tere hella ämma eita" nimetakse ka lauluks, aga ei sõna pitkust, ei õiget viit, ei aro ega otsa . . . nago paigatud toropill, ja se peab laul olema, . . . — sedasugust laulo võib kõrtsi ukse ees ja küla kiige peäl kuulda, aga ta paneb kõrvad uugama ja ajab nago suitso ving pea valutama . . .).

Jannsen hakkas innukasti laenama saksa kooride repertuaari, mida ta suureks kunstiks pidas ja trükkis aastal 1862 „Eesti lauliku" nime all üle saja saksa laulu eestinduse koos nootidega.

Kuna ta ei vaevund algupärase eesti kooriloomingu organiseerimisega, siis Carl Robert Jakobson paneb I Eesti Laulupeo eel muusikamehe A. Kunileidi tõhe vähemalt soome repertuaari eestipärastamisega. Kaks sel kombel Koidula sõnadele valminud laulu („Sind surmani" ja „Mu isamaa on minu arm") pääsevadki laulupeo kavva 1869, ehkki Jakobson pärastpoole oma sammu kahetseb. Heameelega oleks ta oma poliitilise vastase ettevõttes tahtnud näha ainlt 100% saksapärast muusikapidu.

Jakobsoni algatusel aga jõuavad enne laulupidu ilmuda ka Kunileidi esimesed eesti rahvaviisidele koorilauluseaded Koidula sõnadele: „Meil aiaäärne tänavas" ja „Miks sa nutad lillekene". Nende lauludega alustab eesti folkloori põhinev muusika oma võidukäiku.

Ka Jannseni poolt maha laidet runoviise hakatakse juba mõõdund sajandil üles kirjutama ja need saavad sel sajandil eesti rahvusliku kunstmuusika põhielementideks.

KUI LURICH VIHASTAB

Detsembris 1912 sõidab kuulus Eesti jõumees Georg Lurich Saksa ookeaniauriku pardal New Yorki. Järsku kuuleb ta orkestrilt „Minge üles mägedelele" reibast viisi. Õnnelikuna läheb maailmameister dirigendilt küsima, kes talle selle ilusa eesti laulu on õpetanud. Nootidest saab ta aga näha, et on tegemist saksa laulude popuriiga. Lurich vihastab ja seletab samas reisijatele ning moosekantidele, et sakslased on hakkama saanud eesti laulu alatu vargusega . . .

Lurich, nagu tuhanded eesti muusika harrastajad enne ja pärast teda, pole aga iial teada saanud, kuidas see laul kunagi tehtud sai.

A. 1873 külastab Mihkel Veske Tartus Karl August Hermanni, pakkudes talle viisitamiseks sakslase B. Sigismundi luuletuse „Auf die Höhen lasst uns steigen" tõlke „Minge üles mägedele". Varsti ilmubki uus laul trükist ja saab populaarseks. Kui aastaid hiljem „Sakala" ja „Valgus" Hermanni plagieerimises süüdistavad, siis viimane väidab, et on laulu komponeerinud 5. detsembril 1873 ega ole siis veel teadnud, et saksa õpetaja Adolf Klauwell (1818—1879) oli juba varemini loonud sarnase viisi.

Oma saksakeelses Eesti muusika ajaloos kõrvutab Elmar Arro mõlemi viiside algused noodikirjas ja näitab selgesti ära, et sarnasus pole ainult juhuslik.

Mis ime siis, kui Lurich üks inimpõlv pärast laulu eesti versiooni tegemist võib pidada sakslasi vargaiks.

Ajalugu ei jutusta vastavaist vahejuhtumeist ühe teise sakslase — Kal Zöllneri (1800—1860) lauluga, millele oktoobris 1869 eestikeelsed sõnad loob Friedrich Kuhlbars. Ilmselt pole aga Zöllneri viis Saksamaal nii tuttavaks saand kui Klauwelli oma, mis popuriissegi jõudis. Võib-olla on see Saksa lauluvarast ammugi kadund või hingitseb edasi ainult kuskil maakoor repertuaaris. Igatahes Zöllneri viisile Eestis tehtud Kuhlbarsi luuletus kannab nime „Vanemuine" ja selle üldtuntud esivärss on „Kui Kungla rahvas kuldsel aal".

Sellegi viisi muide soveldab Karl August Hermann a. 1874 ja avaldab oma nime all.

Hermanni verisioonis on „Kungla rahvas" püsinud tänaseni tõenäoliselt populaaseima Eesti rahva ühislauluna, ilma et ta eestiliikust tarvitseks tumestada originaali menu algupäramaal. Zöllneri loomingust aga on muide tänase päevani tuntud Saksamaal „Das Wandern ist des Müllers Lust".

KUI VISNAPUULT VIIS VÕETI

Kõigile peaks olema tuntud Henrik Visnapuu luuletus esivärsina „Maarahva, talupoegade vabamaa". Selle sünnist möödus muide hiljuti 60 aastat, sest esmakordselt avaldatakse ta Vabadussõja päevil, 17-ndal jaanuaril 1919, kolm päeva pärast Tartu vabastamist, vastavalt ilmuma hakand „Postimehes".

Harvad aga teavad, et luuletusele on loonud mõjuva muusika helilooja Konstantin Türnpu. Neis ringkondades, kus poldud rahul Jannseni-Paciuse hümniga, tervitati uut laulu ja peeti seda sobivaks Eesti riigihümniks.

Tänasele lugejale, kes teab paremini, kuhu blokki poeet poliitiliselt kuulus, paistabki tekst patriootiline, optimistlik ja mis veel tähtsam — demokraatiat deklareeriv.

Nii aga ei arvatud Eestis veel anno 1922. Võib isegi oletada, et Visnapuu värssi „tööliste, meremeeste vaba maa" tõlgendati mõnelt poolt lausa kommnistlikuks ja selle laulu levikut hakati sihilikult pidurdama.

Kui 12. septembril 1922 on ette nähtul Toompea lossi hoovil uue Riigikogu hoone pidulik avamine ja Tallinna Meestelaulu Selts Konstantin Türnpu juhatusel kavatseb seda laulda, sünnib midagi. Koori auliikmelt, värsisepalt Peeter Grünfeldtilt on tulnud uus tekst, kust pooled Visnapuu värsiread on asendet ärkamisaegsete fraasidega. Alles on jäetud refrään „Jää vabaks sa, jää seisha sa!" ning kogu kolmas salm. Visnapuu uurija Paul Rummo arvab okup. Eestis, et tegemist võib olla olnud kompromissiga. Keegi tolleaegne võimumees (näiteks Bauer) võis olla keelanud Visnapuu laulu selles pidulikus seoses ära. Türnpu päästab aga oma viisi ja koori au seeläbi, et et laseb Grünfeldtil luuletaja julgemad värsid välja vahetada.

TUISU ANTSU KÄTTEMAKS

Aastal 1932 saab Paul Tammeveski tellimuse „Esto Muusika" omanikult Mihkel Piperalilt kaheksale kuni kümnele külalaulule, et Aleksander Arder võiks neist heliplaadid teha. Tammeveski hakkab innukalt otsima sobivaid ideid ja teemasid, kusjuures teda aitab laulusõnade luuletamises noor Paul Kuusik, paljude hilisemate menukate shlaagertekstide autor (näiteks „Kalevite kants"). Üheskoos lauldе valiku, sisu ja pikkuse üle aru pidades tuleb Tammeveskile poissmehe prototüübina ette Tuisu Antsu nimi. Lepitakse kokku, et ühe laulu nimi võiks olla väga hästi ka „Tuisu Antsu tuju", mis kõneleks koosjaskäimiesest ja naisevõtmisest Hiiumaal.

Lustakate sõnadega: „Tuisu Antsul tuli tuju, tahtis tuua naise koju" algab lugu seikluslikust kosjakäigust.

Nagu enamik teisigi plaate samast sarjast ja eriti „Ligadi-logadi", „Mul valutab süda" ning „Külasimman", saavutab „Tuisu Ants" laia menu ja levib ka Hiiumaale, Käina valda.

Siin on aga tõeliselt olemas Tuisu talu, mille kadund vanaperemees oli olnud nimega Ants (perekonnanimega Liivo). Talus ollakse muidugi hingepõhjani solvund, kui kõikjal lauldakse ja mängitakse vallatut naljalaulu kalli kadunud kulul. Eriti vihane on üks kolmest pojast, Magnus Liivo, kes leiab, et see on kohe päris perekonna teotamine ja haudub kanget kättemaksu laulusepale. Teised perekonnaliikmed sellest oletatavast pilkest niimoodi ei vihastu ja laidavad kättemaksu plaani maha.

Mõned aastad hiljem, kord Hiiumaad külastades, kuuleb Paul Tammeveski tuttavailt, et tema loomingul on olnud määratu vastukaja Tuisu talus ja et Magnus otsib koguni kättemaksu võimalust „sõimulaulu" pärast.

Helilooja seletab sel puhul lehemeestele, kes temalt Hiiumaa muljeid pärivad, et ta lahkub pigemini üks päev varem Hiiumaalt, kui et jääb jagelema sealsete vembutajatega.

Alles 40 aastat hiljem tehakse talle selgeks, et Ants Liivo on olnud kogunisti üks ta emapoolsete esivanemate lähemaid sugulasi! Seega oli Paul Tammeveski juba lapsena kuulnud Tuisu Antsu nime, talletanud selle alateadvuses ja välja kaevand seoses intensiivse loomistööga, ilma et oleks aimand selle tähendust omaenese taustale ja ilma et kosjalugu sinna üldse oleks kuulund. Aga siit kasvas välja külaaineline lööklaul, mille populaarsust tõestavad viimaste aastate kordusplaadid Tallinnas ja Stokholmis.

Riin Rivanool

Hädaohud

Eelmiste aastate eeskujul olid Arukeste-omad sõitnud soojale maale puhkusele, ikka sellesama pärast, et kõik teised . . . . Teate ju isegi.

Muidugi te mõtlete, et see ju puha lusti asi ja nagu terake kadedustki tikub südamesse, aga selle peale teie hoopiski mitte ei tule, et see võib hädaohtlik olla. Nagu terve see inimese elu on.

Haikala, maavärisemine, röövel, kõrghotelli lift, autoõnnetus, suured lained ja tuhat ja üks muud asja on ainult mõningad ülesloetud koledaist õnnetusist, mis auväärseid suvitajaid ähvardada võivad.

Vaat, see uppumisoht ongi nüüd see, milles Arukeste Anni tunnistajaks oli. Mitte et Annikesel enesel midagi juhtuda võiks, ei, seda mitte, istub siis suure kiljatusega äkitselt vette, puristab vähe aega kui jõehobu ja tuleb siis suure jooksuga uuesti välja.

August teab, et tema Annikesega see vees olemine on üks kindel asi.

Ometi olid nad tol päeval ühe teise inimese uppumisohu tõttu kohe ise lausa hädaohus. Kõik see juhtus nõndavõrd:

Kõndisid August ja Annike mereranda pidi, paljajalu ja käsikäes nagu noorpaar kunagi. Rannas elupäästjaid torni otsas, mustavärvilised ja tumedad kui öö. Muidu vilkad mehed ja ujuvad kui pelikanid laine peal, all ja vahel kui aga vaja.

Kus siis äkitselt panid viled huilgama. Anti hädaohu-häire ja see mõjus kõigepealt nõndavõrd, et veesolijad hakkasid suure parinaga merest välja tormama. Lapsed mammade käe-otsas, teismelised poisikesed kargasid vanuinimesi pikali, ulgumist ja huilgamist rohkesti ja ülearugi. Kõik randa tormamas.

„On seal haid või kõrglaine või mis?" ei saanud Arukeste-omad aru, ega olnud ka kellelgi aega vastata ega seletada.

Siis aga tormasid kalda poolt merre vetelpäästjad, kõled, päästerõngad, aerud ning roikad käes ja sellest vastupidi jooksust tekkis vees veel üks üleüldine ja hullem märul ja segadus.

Siiamaani see Arukeste-omi nii väga ei seganud ja kõrvalt oli kogu seda suurt saginat päris vahva vaadata.

Aga siis juhtus midagi, mis Arukeste-omad päris hädaohtlikult kohe asja sisse pigistas. Rannarahvas ja päevitajad, küllap vist kogu pika plaazhi ulatuses, tormasid just sinna kohta nõnda tihedasti kokku, et tampisid jalgadel ja surusid Anni ja Augusti päris lapikuks kõigi teiste uudishimulikkude vahele kinni, nii et hingatagi ei saanud.

Õnneks sai hädaohu või õnnetuse põhjus kõigile varsti selgeks: plika ja poiss olid veidi sügavamale vette läinud, tüdruk oli lainetega vist suu soolast vett täis tõmmanud ja kätega vehkima hakanud. Viga polnud tal enam midagi ja pikkamisi venis ta koos poisiga veest välja kalda poole.

Rahvas aga vahtis suud-silmad ammuli ja häirekellad pandi sellejärele seisma. Tüdruk tuli kõhklevalt kalda poole, häbi näis suur olevat, ise nägupidi algul kahvatu ja siis lausa punetav istus ta kaldavette maha ja peitis näo käte vahele. Poiss katsus kärmesti kaduda rahvamurdu. See oli aga kogu kalda ülatuses tihe kui müür, vaatajaid kohe mitte sadu, vaid tuhandeid, seiesavad ringis ümber õnnetute või häbistatute ja vahivad.

Olid Arukeste-omadki selles müüris kui tihedalt topitult sees ja said lahti alles siis, kui sensatsioonihimulised laiali valguma hakkasid.

„Heldus küll, ära pidid nad meid tapma! Kujuta nüüd ette, kui sa sellise trügimise sees õnnetult otsa oleks saanud! Lihtsalt piinlik kohe!" ohkas Annike ja mõtles tasapisi veel edasigi:

„No mis sõbrad-tuttavad sel juhul õelnud oleksid? Piinlik, tõejutt, kole piinlik! Lähed võõrale maale mereranda ja mitte kuum päike ega haikala ega isegi mitte kõrge merelaine ei ole seal ohtlikud, vaid jääd lihtlabaselt suure trügimise sisse ja lased enda puruks tampida."

Annike pööritas silmi ja katsus ihuliikmeid: korras, kõik korras, liiguvad nagu ennegi, ainult et varbad vähe porised ja teiste paljasjalgsete poolt ära tambitud. Aga see ei tähenda ja sellest sai üle paari vängema vandesõnaga, mis — Sa Heldus küll! — Augustil kogematakombel sel kaunil päikesepäeval üle huulte libisesid.

Annike aga õpetas:

„Sina, August, vaata ette, et sa sedasi suure trügimise sisse ei tiku ega inimestele jalgu ei jää, vaata, nõndavõrd sinumoodi võid veel . . ."

Ja õpetussõnu jatkus Annikesel pikemaajaliseks vahelugemiseks.